

NJi Werkprogramma 2017

© 2016 **Nederlands Jeugdinstituut** Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Nederlands Jeugdinstituut

Catharijnesingel 47

Postbus 19221

3501 DE Utrecht

Telefoon 030 - 230 63 44

Website www.nji.nl

E-mail info@nji.nl

Inhoudsopgave

Inleiding NJi Werkprogramma 2017.....	5
1. Missie, visie en kerndoelen NJi.....	5
2. Meerjarenstrategie (2013-2017).....	6
3. Aandachtspunten en accenten 2017.....	8
4. Werkprogramma op hoofdlijnen.....	12
Kennisprogramma	14
1. Inhoud programma.....	14
2. Doelen en doelgroepen	14
3. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners	15
4. Resultaten.....	15
Programma Sterke basis voor alle jeugd	21
1. Inhoud programma.....	21
2. Doelen en doelgroepen	222
3. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners	222
4. Resultaten.....	23
Programma Basiszorg voor Jeugd en Gezin in de wijk.....	288
1. Inleiding.....	288
2. Doelen, doelgroepen en maatschappelijke outcome.....	288
3. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners	30
4. Resultaten.....	30
Programma Veilig opgroeien 2017.....	35
1. Inleiding.....	35
2. Doel en doelgroepen.....	35
3. Inhoud programma.....	35
4. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners	37
5. Resultaten.....	37
Programma (Kosten)effectiviteit en integrale jeugdhulp.....	40
1. Inhoud programma.....	40
2. Doelen en doelgroepen	41
3. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners	42
4. Resultaten.....	42
Programma Vakmanschap	45
1. Inhoud programma.....	45
2. Doelen en doelgroepen	46
3. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners	47

4. Resultaten.....	47
Programma Ondersteuning Transformatie.....	50
1. Inhoud programma.....	50
2. Doelen en doelgroepen en maatschappelijke outcome.....	50
3. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners.....	51
4. Resultaten.....	51
Programma Monitoring & Onderzoek.....	54
1. Inleiding.....	54
2. Doelen en doelgroepen.....	54
3. Inhoud programma.....	55
4. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners.....	56
5. Resultaten (outcome).....	56
Verbinding (passend) onderwijs en jeugdhulp/ jeugdbeleid.....	58
1. Inleiding.....	58
2. Doelen en doelgroepen.....	58
3. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners.....	60
4. Resultaten.....	60

Inleiding NJi Werkprogramma 2017

Dit werkprogramma beschrijft de voorgenomen activiteiten van het NJi voor het jaar 2017, voor zover bekend is eind november 2016. In dit programma is integraal opgenomen de aanvraag voor de instellingssubsidie bij het ministerie van VWS. Daarnaast zijn opgenomen de programma's en projecten voor 2017 waarvoor aanvullende middelen uit de zogenaamde 2^e en 3^e geldstroom beschikbaar zijn of naar alle waarschijnlijkheid zullen worden gesteld. Het kader voor de verschillende financieringsstromen is overigens dezelfde. Dat kader wordt gevormd door de algemene missie, visie en kerndoelen van het NJi, de meerjarenstrategie 2013-2017 en de specifieke speerpunten voor 2017. Deze staat in de volgende drie paragrafen. Paragraaf 4 van deze inleiding bevat het werkprogramma op hoofdlijnen onderverdeeld naar het algemene kennisprogramma en de 8 kennis-praktijkprogramma's. De hoofdstukken bevatten de uitwerking van de programma's in thema's en beoogde resultaten.

1. Missie, visie en kerndoelen NJi¹

De missie van het Nederlands Jeugdinstituut is het bevorderen van de gezonde ontwikkeling van jeugdigen en van de sociale en pedagogische kwaliteit van de context waarin zij leven. Meer in het bijzonder richt het NJi zich op het verbeteren van de kwaliteit en doelmatigheid van zorg- en dienstverlening aan jeugdigen en opvoeders met de volgende uitgangspunten:

1. Een sterke basis: bevorderen van de 'normale', gezonde opvoeding en ontwikkeling in gezin, school, opvang, buurt en omgeving;
2. Hulp in de eigen omgeving: het verbeteren van preventie, ondersteuning en zorg bij opvoed- en opgroei problemen in de directe omgeving van het kind en gezin;
3. Sluitende en effectieve zorg: het verbeteren van de samenhang en effectiviteit van het jeugdstelsel

Het NJi is een stichting, een onafhankelijk, non-profit kennisinstituut met een publiek profiel.

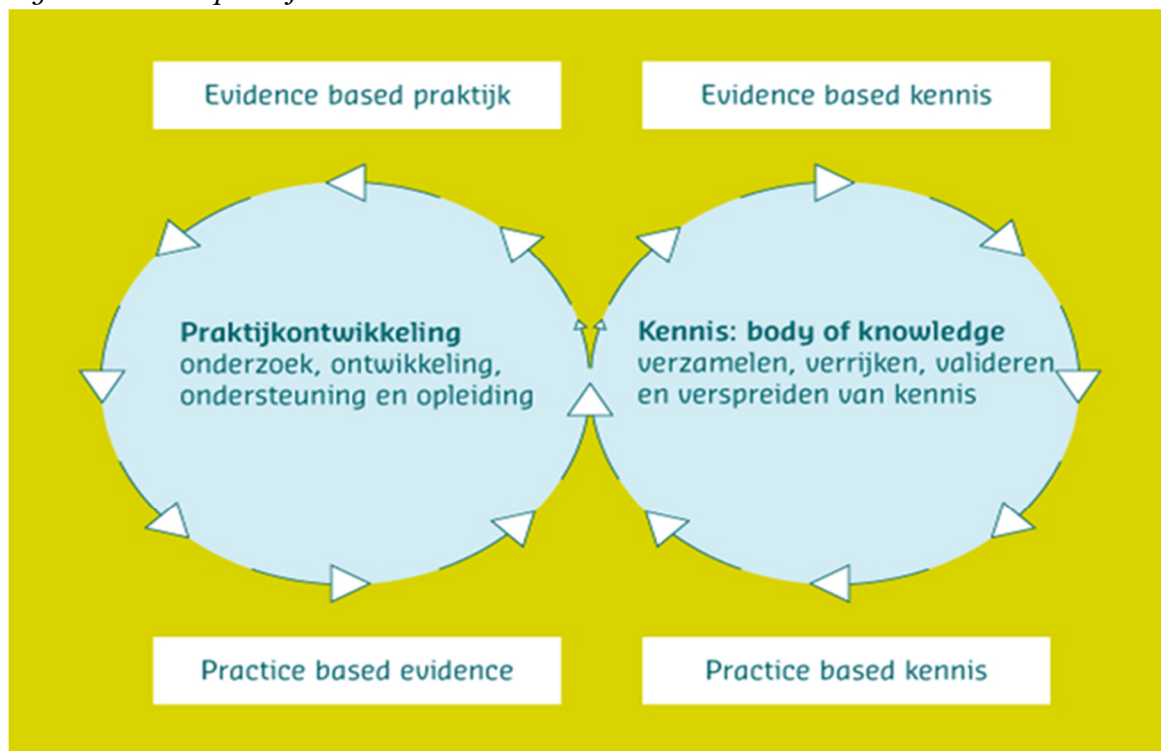
Het NJi is het landelijk kennisinstituut voor jeugd- en opvoedingsvraagstukken. We werken aan opbouw en onderhoud van een valide en praktisch toepasbaar kennisbestand en aan de realisatie van een lerende sector teneinde de zorg en dienstverlening aan jeugdigen en opvoeders te verbeteren. Een dynamisch kennisbestand dat zowel van binnenuit door betrokkenen in de sector zelf als van buitenaf door bijvoorbeeld wetenschappelijk onderzoek of van buiten de sector of het buitenland wordt gevoed. Het NJi is opgericht om dat kennisbestand, die '*body of knowledge*' voor de sector te onderhouden en samen met betrokkenen binnen en buiten de sector door te ontwikkelen en te helpen toepassen.

Met onze kennisfunctie willen we het *evidence based werken* in de sector bevorderen: in praktijk en in beleid. Door beter gebruik te maken van 'bewezen' kennis, methoden en instrumenten kan de kwaliteit en doelmatigheid van praktijk en beleid worden verbeterd. We doen dat door het praktisch toepasbaar maken van beschikbare '*evidence based*' kennis, door de doorontwikkeling van kennis uit de praktijk, zoals ervaringen van beroepskrachten en cliënten en door te bevorderen dat deze kennis op een goede manier wordt gebruikt. We maken kennis uit onderzoek en uitontwikkelde praktijken geschikt voor verdere verspreiding en gebruik in de praktijk. Maar ook verzamelen en valideren we impliciete, 'bottom-up' kennis, voorbeelden van goede (lokale) praktijken, zodat die kennis deel wordt van het collectieve kennisbestand en verder kan worden verspreid. Zo ontstaat een doorgaande kenniscyclus, een *kennis-praktijklemniscaat*, waarbij expliciete *evidence based* kennis én impliciete *practice based* kennis wordt verzameld, ontwikkeld, gevalideerd, toepasbaar gemaakt

¹ Zoals vastgelegd in 2008 en 2009 in missie-visiedocumenten. Zie o.a.: *Evaluatierapport 4 jaar Nederlands Jeugdinstituut 2007-2010* (NJI juni 2010)

en verspreid. Het resultaat is een interactief, praktisch toepasbaar, collectief kennisbestand dat ten doel heeft de effectiviteit en doelmatigheid van de sector te bevorderen. Kennis is daardoor een onderdeel van een kennisbeweging, waarbij kennis wordt ingebracht in de praktijk, verrijkt wordt en vanuit de praktijk weer terugvloeit naar de kenniscollectie, waardoor anderen er ook toegang toe hebben. En andersom kennis vanuit de praktijk wordt doorontwikkeld en onderdeel wordt van het collectieve kennisbestand.

Figuur 1. Kennis-praktijklemniscfaat

2. Meerjarenstrategie (2013-2017)

Op basis van evaluaties, gebruikersonderzoek en overleg met stakeholders heeft het NJi voor de periode 2013-2017 de volgende strategische hoofdpunten benoemd:

1. Focus op kennisvragen die samenhangen met de transitie en transformatie van het jeugdstelsel. Deze transitie en transformatie genereert veel kennisvragen bij gemeenten, management en beroepskrachten in jeugdvoorzieningen. We willen die partijen ondersteunen met kennis die leidt tot duurzame verbetering van de zorg en dienstverlening aan jeugdigen en opvoeders. We bouwen voort op reeds beschikbare kennis, maar we bouwen ook nieuwe kennis op over relevante thema's.

In de Memorie van toelichting bij de nieuwe Jeugdwet worden als doelen van de transformatie jeugdstelsel genoemd:

- *Preventie en uitgaan van eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden (eigen kracht) van jeugdigen en ouders, met inzet van hun sociale netwerk;*
- *Demedicaliseren, ontzorgen, normaliseren door onder meer het opvoedkundig klimaat te versterken in gezinnen, wijken, scholen en in voorzieningen als kinderopvang en peuterspeelzalen;*
- *Eerder de juiste hulp op maat te bieden om het beroep op dure en gespecialiseerde hulp te verminderen;*
- *Integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur';*
- *Meer ruimte voor professionals om de juiste hulp te bieden door vermindering van regeldruk; betrokken professionals die sociale netwerken in de omgeving van het gezin weten in te schakelen en die kunnen samenwerken met vrijwilligers en familieleden en hun kracht weten te benutten.*

2. De veranderen de vraag en ontwikkelingen in de buitenwereld vragen om een adequaat antwoord in organisatie en werkwijze van de kennisfunctie. Van kennisbibliotheek naar kennisplatform, een interactieve kennisnetwerkorganisatie. Naast gezaghebbend, betrouwbaar en praktijkgericht wordt vooral interactie, snelheid en flexibiliteit gevraagd. De omloopsnelheid is enorm en kennis dient bijna in 'realtime' verwerkt en beschikbaar gemaakt. Dat vraagt om een kennisinfrastructuur die aansluit op die ontwikkelingen en behoeften: meer snelheid, flexibiliteit en maatwerk in kennisproductie, kennisdelen en verspreiding. Een kennisnetwerkorganisatie die ook meer co-creatie, *samen* kennis maken en delen met het veld mogelijk maakt, het (digitaal) organiseren van interactieve kennis-praktijk communities en interactie met gebruikers en doelgroepen.

3. De decentralisaties en de andere rol en positie van kennis in de sector vraagt om het organiseren van meer mogelijkheden voor participatie in de kennisinfrastructuur van actoren en externe experts. Gemeenten en uitvoerende organisaties, branche- en beroepsverenigingen, (hoger) onderwijs- onderzoekinstellingen, zelfstandige bureaus en zzp'ers beschikken over relevante expertise die beter kan worden benut. Dat impliceert:
 - a. Het realiseren van een flexibele netwerkorganisatie.
 - b. Het vernieuwen van onze kennisinfrastructuur en kennismanagement: het vergroten van mogelijkheden voor participatie en co-creatie van stakeholders, partners, externe experts en doelgroepen in de ontwikkeling van het kennisbestand. Onder ander door het vergroten van mogelijkheden voor digitaal interactief kennis-maken en delen (www.kennisnetjeugd.nl) en van de gebruikerswaarde van het kennisbestand (www.nji.nl).
 - c. Het realiseren van het kennis-praktijklemniscaat: versterken van de verbinding tussen kennis- en praktijkontwikkeling en tussen landelijke, regionale en lokale kennisaccumulatie en –circulatie. Onder andere door het organiseren van kennis-praktijk programma's rond specifieke thema's en het op- en uitbouwen van kennis-praktijknetwerken met o.a. regionale kennisknooppunten zoals de sociale werkplaatsen en academische werkplaatsen jeugd.

4. Door de decentralisaties zijn gemeenten voor het NJi een centrale stakeholder, c.q. (mede)opdrachtgever, partner en afnemer. We zullen specifieke kennisproducten en diensten ontwikkelen voor gemeenten met het oog op een duurzame verbetering van de resultaten van het jeugdstelsel. Dit moet zich ook vertalen in de programmering (en medefinanciering) door lokale overheden van onze kennisproducten en diensten. In dat verband zullen ook de relaties met het rijk (stelselverantwoordelijk) en het veld (branche- en beroepsorganisaties) worden herijkt. We streven naar nog meer samenwerking en afstemming met deze partijen als ook met collega-instituten.

Vanaf 2015 hebben we daar nog een hoofdpunt aan toegevoegd:

5. Mede in het licht van de Transformatieopgave is de rol van cliënten, jeugdigen en opvoeders in het jeugd- en sociale domein veranderd. Zo ook het denken over hun betekenis voor de kennisinfrastructuur en vernieuwing van de sector. We willen de samenwerking met en participatie van cliënt- en ouderorganisaties bij onze programma's versterken. Ervaringen van cliënten, jeugdigen en opvoeders willen we als een van de relevante kennisbronnen structureel meenemen in de kennisontwikkeling. En we willen meer mogelijkheden creëren voor hen te participeren in vernieuwingstrajecten. Ook zullen we onze kennisproducten meer toesnijden op relevantie voor cliënten, jeugdigen en ouders.

3. Aandachtspunten en accenten 2017

Het werkprogramma is net als voorgaande jaren grotendeels gericht op vraagstukken en thema's die samenhangen met de transities en transformatie in het jeugddomein, zoals die o.a. ook in de VWS Kennisagenda Jeugd 2012-2017 en Jeugdagenda 2015-2018 zijn aangegeven. Het werkprogramma NJi 2017 bouwt dan ook grotendeels voort op het werkprogramma 2016. Wel zijn er enkele relatief nieuwe accenten gelegd binnen de deelprogramma's.

Jeugdagenda 2015-2018 (VWS 2015)

De Jeugdagenda 2015-2018 is opgesteld met input van gemeenten (VNG, gemeentelijke netwerken G4 en G32), beroeps- en brancheorganisaties, cliëntenorganisaties en kennisinstituten.

In de Jeugdagenda hebben de betrokken partijen de volgende veranderopgaven benoemd:

1) *Kind centraal*

- vergroten participatie van jongeren en ouders bij het gemeentelijk beleid en uitvoering
- versterking van de zogenoemde pedagogische infrastructuur
- vergroten inzet eigen kracht en de sociale omgeving van gezinnen
- toepassen van familiegroepsplannen
- een betere verbinding van jeugdhulp en jeugdgezondheidszorg
- meer passende zorg voor kinderen en ouders

NB Deze thema's zijn in het bijzonder belegd in de programma's Sterke basis voor alle Jeugd; Basiszorg Jeugd en gezin in de wijk en Integrale jeugdhulp

2) *Integrale hulp dichtbij kinderen en ouders*

- vernieuwing van de toegang, doorontwikkeling van integraal werken in wijkteams, tijdige inzet van specialistische hulp
- vernieuwingen in sturing en bekostiging
- vernieuwing van het zorglandschap
- inhuisplaatsingen
- de overgangsproblematiek rond het achttiende levensjaar

NB Deze thema's zijn voornamelijk belegd in de programma's Basiszorg jeugd en gezin in de wijk; Integrale Jeugdhulp en Ondersteuning Transformatie.

3) *Kinderen veilig en beschermd*

- een praktische aanpak van kindermishandeling,
- vernieuwing jeugdbescherming en jeugdreclassering

NB Deze thema's zijn belegd in het programma Veilig Opgroeien.

4) *Elk kind naar school*

- een betere verbinding jeugdhulp en passend onderwijs

NB Dit thema is de kern van het programma Verbinding onderwijs – jeugdhulp.

5) *Nieuwe werken in de jeugdhulp*

- meer ruimte voor professionals
- terugdringen ervaren regeldruk
- en gebruik van outcomecriteria

NB Deze thema's zijn voornamelijk belegd in de programma's Vakmanschap, (Kosten)effectiviteit & Integrale jeugdhulp, Ondersteuning Transformatie en Monitoring & Onderzoek.

6) *Voortgang vernieuwing*

- vernieuwingen in de inzet van de kennisinfrastructuur,
- faciliteren vernieuwing door landelijke partners

NB Deze onderwerpen zijn met name belegd in het Kennisprogramma (kennisinfrastructuur en kennisbestand). Daarnaast besteden alle programma's aandacht aan de ondersteuning van vernieuwingen rond de betreffende thema's.

Tenslotte is in de begeleidingscommissie ingesteld door VWS, Jeugd waarin werkveld, VNG en NDSD participeren is in juni 2016 nog aangedrongen op een extra investering in het thema *Preventie* in relatie tot de transformatiedoelen. Dat is opgenomen in het programma *Sterke Basis voor alle jeugdigen*

Aandachtspuntenbrief Werkprogramma NJi 2017 (VWS, 2016)

Het ministerie van VWS heeft in een *Aandachtspuntenbrief* (d.d. 11 augustus 2016) nog een aantal algemene en specifieke aandachtspunten meegegeven voor de programmering van het werkprogramma 2017 van het NJi. Deze aandachtspunten zijn voor een belangrijk deel een samenvatting van punten die ook in de Jeugdagenda 2015-2018 en overleggen met o.a. VNG en de Begeleidingscommissie NJi naar zijn voren gebracht.

1. *Algemene aandachtspunten: samenwerken en netwerken met partners binnen de kennisketen, de jeugdsector, het sociaal domein en internationaal.*

De afgelopen jaren hebben we veel geïnvesteerd in het verbeteren van de wisselwerking tussen kennis-, praktijk- en beleidsontwikkeling en daarmee het vergroten van onze maatschappelijke impact. Dat doen we door te focussen op concrete maatschappelijke vraagstukken die in de sector spelen, met name rond de transformatie opdracht. En door bij de concrete programmering en uitvoering van onze activiteiten nauw samen te werken met de praktijk, het werkveld, overheden, collega-instituten en andere relevante partners.

Het NJi is een echte kennisnetwerkorganisatie. In het kader van de kennisfunctie werken we samen met onder meer: RIVM, TNO programma jeugdgezondheid, NCJ, ZonMw, MOVISIE, Vilans, Kenniscentrum Kinder- en jeugdpsychiatrie, Trimbos instituut, Kenniscentrum LVB, SCP, CBS, Nivel, NISB, Stimulansz, Inspecties, Raad voor de Kinderbescherming, Universiteiten en hogescholen, academische werkplaatsen, branche- en beroeps- en cliëntorganisaties, ROC's, hbo- en mbo-raad, PO- en VO-raad. We voeren regulier overleg met branche- en beroepsorganisaties, ministeries VWS directie Jeugd; PG en VPG; OCW en V&J en met de VNG, stedennetwerken G4 en G32, Divosa en Netwerk Directeuren Sociaal Domein. Verder werken we samen met onderzoek- en adviesbureaus, veldinstellingen en met ontwikkelaars, professionals, experts en wetenschappers in panels, commissies en klankbordgroepen.

In de vele kenniskringen en kennis-praktijknetwerken die wij organiseren werken we met tal van organisaties en partijen aan gezamenlijke kennisontwikkeling en verspreiding met (lokale) praktijken en beleid.

In 2017 zijn een aantal extra inspanningen opgenomen, die betrekking hebben op in de brief genoemde algemene aandachtspunten:

- Teneinde die kennis-co creatie en uitwisseling met onze netwerken verder te faciliteren investeren wij vanaf 2013 in *digitale* kennis-praktijknetwerken (www.KennisnetJeugd.nl) en verbindingen met (regionale) kenniswerkplaatsen. In 2017 zal dat verder worden geïntensiveerd.
- Meer specifiek zullen we in 2017 meewerken aan de realisatie van een soort kennisportal voor gemeenten rond transformatievraagstukken in het sociaal domein (*NJi Kennisprogramma*). Daarin wordt samengewerkt met een aantal collega-instituten.

- De ondersteuning van gemeenten bij de transities en transformatie in het jeugd- en sociale domein is belegd in het programma *Ondersteuning Transformatie*. In 2017 wordt daarin extra geïnvesteerd, onder andere door verbeteren van de vraagbaakfunctie voor gemeenten, c.q. regio's en de opbouw van systematische kennisuitwisseling tussen lokale, regionale en landelijke kennisproducenten gericht op (lokale) Transformatievraagstukken.
- Samen met Movisie, Vilans, Trimbos en NCJ zijn we in 2016 op verzoek van VWS en VNG gestart met een gezamenlijk deelprogramma *Integraal werken in de wijk* (NJI Programma *Basiszorg Jeugd en Gezin in de wijk*). Daarin zijn ook werkplaatsen sociaal domein betrokken. Afhankelijk van deelthema's zal samenwerking met andere kennispartners worden georganiseerd.
- In het programma *Veilig Opgroeien* is een meerjarig deelprogramma *Aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld* in samenwerking met Movisie opgenomen. De samenwerking met Movisie rond kindermishandeling en huiselijk en seksueel geweld wordt programmatisch versterkt.
- De samenwerking met stichting Opvoeden.nl is belegd binnen het programma *Basiszorg jeugd en gezin in de wijk* (thema Opvoedingsondersteuning),
- *Internationale* kennisuitwisseling vindt plaats in bijna alle programma's rond hun specifieke thema's. Daarnaast is specifiek in het programma *Ondersteuning Transformatie* internationale kennisuitwisseling rond transformatie vraagstukken geprogrammeerd.
- Het Nationaal Agentschap voor de uitvoering van het Europese programma *Erasmus+ Jeugd* is opgenomen binnen het programma *Sterke basis voor Jeugd*. De activiteit Eurodesk is onderdeel van de VWS subsidieaanvraag. De overige activiteiten van het programma Erasmus + is onderdeel van een Europese subsidie en is dan ook verder niet opgenomen in dit werkprogramma.

2. Specifieke aandachtspunten

In de aandachtspuntenbrief van VWS worden nog een aantal specifieke aandachtspunten genoemd.

- De doelstellingen van de transformatie zijn in belangrijke mate de grondslag van *alle* deelprogramma's van het NJi. De thema's *Participatie en Sterke basis* zijn kernthema's van het programma *Sterke basis voor alle jeugd*. Het thema *Eerdere juiste hulp op maat dichtbij* is de kern van het programma *Basiszorg Jeugd en gezin in de wijk*.
- De verbinding tussen *Passend onderwijs en jeugdhulp* is het kernthema van het programma *Verbinding Onderwijs en jeugdhulp*. NJi is trekker van de *landelijke werkagenda Monitoring, Signalering en Ondersteuning passend onderwijs en jeugd waarin* VNG, PO-, VO- en MBO raden en ministeries van VWS en OCW participeren. De werkagenda is tevens het kader voor NJi programmering rond dit thema. NB *Dit wordt gefinancierd door OCW maar via VWS toegekend als aparte projectsubsidie*.
- Aandacht voor *cliënt-, jeugd en ouderparticipatie* is in meerdere programma's opgenomen. Bijvoorbeeld bij het programma *Vakmanschap* in de richtlijnontwikkeling, maar ook meer algemeen als kennisbron bij allerlei thema's en dossiers (o.a. *Sterke Basis, Basiszorg J&G en Ondersteuning Transformatie*).
- Het thema *Preventie en vroegsignalering, c.q. investeren aan de voorkant* is ook een thema in meerdere programma's: *Sterke basis voor alle jeugd, Basiszorg J&G in de wijk, Veilig opgroeien, (Kosten)effectiviteit & Integrale jeugdhulp, Vakmanschap, Monitoring & onderzoek en Ondersteuning Transformatie*. Voor 2017 is binnen het programma *Sterke Basis voor alle jeugd* daarnaast een extra activiteit geprogrammeerd om in nauwe samenwerking met veld, gemeenten en partnerorganisaties mee te werken aan een integraal (jeugd en sociaal domein) kennis-praktijkontwikkelingstraject rond dit thema.

- In het programma *Basiszorg jeugd en gezin in de wijk* is als eerder aangegeven in samenwerking met Vilans, Movisie, Trimbos en NCJ het project *Integraal werken in de wijk* opgenomen.
- In het programma *Ondersteuning Transformatie* wordt apart aandacht besteed aan de thema's 18-/ 18+ en *Inkoop, Innovatie en Sturing op kwaliteit*.

In ons werkprogramma hebben we zo goed mogelijk invulling gegeven aan alle aandachtspunten van de stakeholders en de begeleidingscommissie. Dit heeft er wel toe geleid dat de zogenaamde vrije ruimte in het werkprogramma voor mogelijk nieuwe thema's in 2017 zeer beperkt is. Wel is er binnen de verschillende basisactiviteiten rond de thema's nog wel ruimte voor accenten.

Samenwerking Movisie en Vilans

Movisie, NJi en Vilans delen een geschiedenis, zijn gezamenlijk gehuisvest op de Catharijnesingel in Utrecht, werken volgens de principes van de kennislemniscaat en behoren alle drie tot de landelijke kennisinfrastructuur van het Ministerie van VWS. Sinds het ontstaan van onze drie instituten in 2007 heeft elk zijn eigen werkterrein, maar zijn deze ook op onderdelen naar elkaar toegegroeid. We delen een aantal generieke thema's en zijn daarop in toenemende mate gezamenlijk actief. Er zijn en blijven ook specifieke thema's, kennis- en praktijkdomeinen van belang waarop onze inzet gewenst is.

Het sociale en zorgdomein zijn sterk in beweging en dat heeft duidelijk impact op onze kennisinfrastructuur. De ontwikkelingen in het sociaal werk, de jeugdhulp en langdurende zorg en de toenemende complexiteit van integrale vraagstukken vragen om verdere samenwerking ook in kennisontwikkeling en benutting.

NJi, Vilans en Movisie onderschrijven ook de noodzaak van meer samenwerking en afstemming tussen landelijke, regionale en lokale partijen. Wij breiden onze samenwerking met de werkplaatsen sociaal domein, academische werkplaatsen en andere relevante partijen dan ook uit en versterken deze. Overigens doen we dat op specifieke thema's ook met andere kennis- en expertisecentra (waaronder ook centra die gelieerd zijn aan zorg en welzijnsinstellingen).

Zoals gezegd werken NJi, Vilans en Movisie al langer op diverse thema's samen. Voor 2017 kunnen we vanuit het perspectief van NJi specifiek noemen:

- NJi, Vilans en Movisie (en andere partners) werken al lange tijd samen rond het thema effectiviteit van interventies. 'Wat werkt en doen wat werkt', lerend werken aan verbeteren van (kosten)effectiviteit en sturen op kwaliteit zijn steeds belangrijker thema's zo blijkt uit onze veldconsultaties.
- Met Movisie werken we ook al langer structureel samen rond het thema aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld.
- In 2015 is gestart met het beter afstemmen van onze digitale kennispleinen, -dossiers en databanken. Dit hebben we in 2016 met meer kracht doorgezet, vanuit het perspectief van de kennisnetwerkstructuur. De volgende stap is dat we onze visie en activiteiten ten aanzien van ICT, technologie en de kennisnetwerkstructuur op elkaar aan laten sluiten.
- Verder zijn we – mede op verzoek van gemeentelijke partijen - in 2015 gestart met samenwerking rond de thema's preventie; 18+/ 18-; inkoop en sturing op kwaliteit.
- Sinds 2016 bundelen Movisie, Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, Nederlands Jeugdinstituut, Trimbos-instituut, Vilans en de Werkplaatsen Sociaal Domein de krachten om samen met professionals en beleidsmakers kennis en expertise over integraal werken in de wijk te ontwikkelen en toegankelijk te maken. Een van de resultaten is de vraagbaakfunctie voor professionals en beleidsmakers die sinds februari 2016 operationeel is. Vragen komen binnen via info@integraalwerkenindewijk.nl, maar vaak ook via de eigen kanalen van de kennisinstellingen.

Ze worden beantwoord door experts van de kennisinstellingen. Kennis delen gebeurt via de bestaande kenniskanalen.

In 2017 ligt de nadruk op zichtbaarheid, snelheid en flexibiliteit. We willen beleidsmakers en professionals gemakkelijk vindbare en toepasbare kennis bieden die antwoord biedt op hun meest prangende vragen. We richten ons op:

- ophalen van kennisvragen en bieden van oplossingen die werken (vraagbaakfunctie);
- bundelen van bestaande kennisproducten, analyseren van eventuele kennishiaten, vindbaar maken van kennis en praktijkgerichte oplossingen (kennisnetwerkstructuur);
- opzetten van (toegepast) onderzoek en ontwikkeling van nieuwe producten.

4. Werkprogramma op hoofdlijnen

Net als voorgaande jaren zijn de activiteiten ingedeeld in 2 hoofdcategorieën:

- I. *Kennisprogramma*. Daarin zijn structurele activiteiten geprogrammeerd voor beheer en uitbreiding van het kennisbestand en de kennisinfrastructuur voor verzamelen, verrijken, valideren en verspreiden van kennis:
 - Kenniscollectie: websites, 6 databanken en 35 kennisdossiers www.nji.nl
 - Kennisnet Jeugd: interactief platform (blogs, vraag en antwoord, nieuws, reportages en werkgroepen) www.kennisnetjeugd.nl
 - Internationale kennisfunctie: o.a. internationale kennisuitwisseling en netwerken en www.youthpolicy.nl
 - Nieuwsbrief Jeugd
 - Vraagbeantwoording, trendanalyse nieuws en (sociale) media
 - Kennisnetwerken en infrastructuur: aansluiting regionale, nationale en internationale kennisbronnen en samenwerking in de kennisinfrastructuur sociaal domein.

- II. *Kennis-praktijkprogramma's*. Dit zijn 8 meerjarige programma's gericht op kernthema's die op basis van externe vraag en ontwikkelingen zijn vastgesteld.
 1. *Sterke basis voor alle jeugd*. Thema's:
 - Pedagogische civil society (opvoedsteun, informele pedagogische arrangementen en community care)
 - Gelijke kansen en inclusie (o.a. vluchtelingenkinderen, kinderen in armoede)
 - Preventief jeugdbeleid (o.a. preventie en vroegsignalering en versterken protectieve factoren)
 - Pedagogische kwaliteit van basisvoorzieningen zoals (brede) school, integrale kindcentra, kinderopvang en jeugdwerk.
 - Participatie en eigen regie jeugdigen en ouders, cliënten.
 - Eurodesk en Erasmus + Jeugd
 2. *Basiszorg Jeugd & Gezin in wijk*. Thema's:
 - Ontwikkeling basiszorg jeugd en gezin: wat werkt en lerende praktijk. Nb Deel financiering projectsubsidie VWS
 - Opvoedingsondersteuning en mediaopvoeding
 - Verticale en horizontale integratie (o.a. samenwerking rond veiligheid, multi-problematiek, aansluiting op specialistische hulp)
 - De jeugd en gezinsprofessional: generalist - specialist
 - Integraal werken in de wijk (sociaal domein breed)
 3. *Veilig opgroeien*. Thema's:
 - Preventie en vroegsignalering kindermishandeling (o.a. basisvoorzieningen en wijkteams)

- Multidisciplinaire aanpak ++ bij ernstige geweldsproblematiek
 - Effectieve hulp voor mishandelde kinderen en hun ouders
 - Samenwerken aan veiligheid (o.a. verbinding Veilig thuis en wijkteams)
 - Integrale aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld i.s.m. Movisie
 - Nieuwe jeugdbescherming
4. *(Kosten)effectiviteit en Integrale jeugdhulp*_Thema's:
- Effectiviteit en werkzame bestanddelen
 - Meten en verbeteren van de praktijk
 - Kosteneffectiviteit
 - Passende jeugdhulp: doeltreffende schakels tussen specialistische en generalistische hulp.
 - Samenhangende jeugdhulp: multidisciplinaire samenwerking, integrale, intersectorale aanpak specialistische hulp.
 - Meten in samenhang: zicht op effectiviteit in ketens
5. *Vakmanschap*_Thema's:
- Richtlijnen en standaarden en het gebruik daarvan voor het versterken van de professionele autonomie
 - Modellen voor reflectie en bijhouden van vakkennis: een leven lang leren
 - Gedeelde besluitvorming professionals, ouders en jeugdigen
 - Professionalisering wijkteams en kinderopvang/ vve
 - Professionalisering jeugdhulp en jeugdbescherming
 - Effectieve implementatie in het jeugddomein
6. *Ondersteuning Transformatie*. Thema's:
- Ondersteunen gemeenten bij de transformatieopdracht (o.a. kennis- en vraagbaakfunctie)
 - Van jeugd naar volwassenheid: 18-/ 18+
 - Bekostiging en opdrachtgeverschap (o.a. inkoop en sturen op kwaliteit en outcome)
 - Regionale en digitale kennis co-creatie en uitwisseling (o.a. kennis-praktijknetwerken, 'makelaarsfunctie')
 - Internationale kennis over transformatie
7. *Monitoring & sturingsinformatie*. Thema's:
- Infrastructuur Jeugdmonitoring (o.a. netwerk, database en datawarehouse Jeugd)
 - Staat van de jeugd, welbevinden, opvoeding en zorg
 - Investeringsagenda Monitoring (o.a. outcomesturing, meten en verbeteren lokaal beleid; inbedding jeugdmonitors in sociale domein)
 - Ontwikkeling thematische monitoren (kindermishandeling, passend onderwijs, transformatie etc.)
8. *Verbinding (passend) onderwijs en jeugdhulp*. Thema's:
- Preventie in de verbinding onderwijs – jeugdhulp
 - Verbinding scholen en wijkteams
 - Passende ondersteuning (onderwijs-zorgarrangementen)
 - Participatie en toeleiding arbeid kwetsbare jeugd
 - Sturen op samenhang en effectieve samenwerking

Kennisprogramma

1. Inhoud programma

Het kennisprogramma richt zich niet op één specifiek kennisdomein of onderwerp. We ontwikkelen en bieden een programma-overstijgende kenniscollectie en nemen deel aan kennisnetwerken met inhoudelijke bijdrages vanuit alle programma's.

Digitaal

Uitgangspunt van het programma is dat alle kennis digitaal beschikbaar wordt gesteld en dat ook kennisuitwisseling en co-creatie (waar mogelijk en passend) digitaal /online plaatsvinden. We blijven daarom voortdurend bezig met het verkennen van nieuwe mogelijkheden op gebied van o.a. social media, e-learning, infographics en online samenwerking.

De activiteiten in het kennisprogramma draaien om:

- het verzamelen van (veelal) gevalideerde basiskennis en het maken van een praktische vertaling daarvan (o.a. in de vorm van databanken, dossiers, publicaties);
- het ordenen, ontsluiten, vindbaar maken en verspreiden van die kennis (o.a. via onze websites, maar ook door middel van lezingen en werkgroepen);
- het meten/onderzoeken van het gebruik van onze kennis (kwantitatief en kwalitatief);
- het ontwikkelen en bijstellen van onze kennis op basis van de metingen/onderzoek;
- het verrijken en 'herijken' van die kennis (o.a. met praktijkvoorbeelden/cases, interviews, blogs, discussie-/focusgroepen).

In het kennisprogramma vindt tevens technisch en functioneel beheer plaats van de kanalen en middelen die we gebruiken voor kennisontsluiting (websites/databanken), -verspreiding (sociale media-kanalen, nieuwsbrieven) en –monitoring (Obi4Wan, Google Analytics).

Nieuw in 2017:

Net als in 2016, zullen we ook vanuit kennisprogramma ons inspannen om gemeentes beter te bedienen en te bereiken. In 2017 werken we samen met andere kennisinstituten en de VNG verder aan een nieuwe online oplossing om kennis op sociaal domein breed op een centrale plek te ontsluiten.

2. Doelen en doelgroepen

Doel

Het kennisprogramma heeft als doel om professionals uit de jeugdsector te voorzien van brede basiskennis over: opvoed- en opgroevraagstukken, ontwikkelingen in de sector, effectieve werkwijzen en middelen.

De toegang tot die kennis houden we laagdrempelig door de kennis online en veelal kosteloos aan te bieden. Met onze basiskenniscollectie willen we de kennis en kunde van professionals versterken en zo bijdragen aan goede kwaliteit van de hulp en zorg aan de jeugd in Nederland.

Doelgroepen

De primaire doelgroepen zijn professionals in het veld van jeugd en opvoeding, beleidsmakers en bestuurders van gemeenten en onderzoekers en beleidsmedewerkers van belangen-, branche- en beroepsorganisaties.

3. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners

We werken samen met o.a.: Movisie, VNG, Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie, Kenniscentrum LVB, NCJ, Vilans, ZonMw, RIVM, Trimbos-instituut, Pleegzorg Nederland, ministerie van VWS, ministerie V en J, diverse hogescholen en universiteiten uit binnen- en buitenland.

Bij het ontwikkelen van de kenniscollectie betrekken we diverse praktijkorganisaties (o.a. jeugdhulpinstellingen, wijkteams, kinderopvang), branche- en belangenverenigingen. Daarnaast raadplegen we bij enkele onderwerpen die zich daarvoor lenen, ook ouders en kinderen.

4. Resultaten

Basiskenniscollectie:	
Resultaat:	
De basiskenniscollectie is beheerd, beschikbaar, actueel en sluit aan op vragen en behoeftes van onze doelgroepen. Waar nodig wordt de kenniscollectie aangevuld met nieuwe onderwerpen. Voor de kenniscollectie voeren we de volgende activiteiten uit:	
<i>ACTIVITEIT/PROJECT</i>	<i>RESULTAAT</i>
Dossiers	
Actualiseren van bestaande dossiers en ontwikkelen van nieuwe kennisdossiers. In de bijlage is een overzicht toegevoegd van de dossiers die we in 2017 zullen onderhouden. Het project biedt ook de ruimte om in te spelen op nieuwe thema's. Zie verder ook de programma's.	Onze doelgroepen vinden op onze website dossiers met actuele, bruikbare en betrouwbare kennis over ontwikkelingen in de jeugdsector en veelvoorkomende vraagstukken.
Cijfers	
De databank Cijfers biedt cijfers, trends en definities over onderwerpen op het gebied van jeugd en opvoeding en voorzieningen in de jeugdsector.	• Cijfers, trends en definities zijn geactualiseerd. • Er zijn wekelijks tweets over cijfers en trends zijn verspreid.
CAP-J	
CAP-J is het classificatiesysteem voor opvoeden en opgroei problemen van het NJi. In 2016 is deze geactualiseerd op basis van feedback van gebruikers. In 2017 zal in dit project vooral aandacht zijn voor de implementatie van de nieuwe CAP-J.	• Nieuwe versie CAP-J is verspreid door lezingen, presentaties, trainingen en gesprekken met gemeentes en wijkteams. • Implementatie-activiteiten nieuwe versie CAP-J zijn gerealiseerd.
Instrumenten	
De databank Instrumenten bestaat uit verzameling van diverse tests, vragenlijsten, checklists e.d. waarmee een beroepskracht systematisch gegevens kan verzamelen, ordenen en analyseren over zijn cliënten en over zijn professionele handelen. Met die informatie kan de beroepskracht zijn beslissingen beter onderbouwen.	• De databank Instrumenten is geactualiseerd en er zijn nieuwe relevante instrumenten toegevoegd. • Nieuwsberichten en tweets over de databank en betekenis voor effectief werken zijn verspreid.
Na- en Bijscholing	
Een 'leven lang leren' (reflectie en bijhouden van vakkennis) stimuleren onder professionals, met focus op wijkteams.	• Samen met wijkteams is gewerkt aan analyse van methodes en modellen om 'een leven lang leren' een plek te geven in samenwerkingsvormen in de wijk.

	• Reflectietools zijn getest met wijkteams en op basis daarvan is een product ontwikkeld waar andere teams mee aan de slag gaan.
Databank Effectieve Interventies	
Databank Effectieve Interventies (DEI): beschrijven, onderbouwen en valideren van interventies en pedagogische methodieken in het erkenningstraject.	• 50 jeugdinterventies zijn beoordeeld • 18 justitiële interventies zijn beoordeeld • Gemeenten en instellingen zijn via presentaties geïnformeerd over de databank en effectief werken • Nieuwsberichten, blogs en tweets over de DEI zijn verspreid
Wat werkt Een overzicht van werkzame factoren bij diverse vraagstukken. Komt tot stand na een uitgebreide zoektocht in wetenschappelijke literatuur. De onderzoeksliteratuur wordt vervolgens getoetst aan kwaliteitscriteria, zoals duidelijke beschrijvingen van de interventie, de gebruikte onderzoeksmethode en de conclusies.	• Wat werkt is verrijkt met kennis over werkbare elementen • Wat werkt is geactualiseerd • 2 nieuwe Wat werkt documenten op nader te bepalen thema's • Landelijke consortia 'Indikken van interventies' zijn ondersteund • Nieuwsberichten, blogs en tweets over Wat werkt zijn verspreid

Kennismanagement	
Resultaat Onze kenniscollectie is online voor een breed publiek op toegankelijke, vindbare en bruikbare manier gepresenteerd. Ook is onze kennis actief verspreid via nieuwsbrieven, sociale media. Daarnaast zijn vragen van professionals en pers beantwoord. Kennismanagement bestaat uit de volgende activiteiten:	
Contentmanagement	
Dit project ondersteunt activiteiten om toegankelijkheid, vindbaarheid, leesbaarheid en bruikbaarheid van de content te waarborgen, en om verspreiding van kenniscollectie te stimuleren (d.m.v. social media e.d.). • (Eind)redactie/kwaliteitsbewaking • Onderzoek naar gebruik van de kenniscollectie: ondersteunt diverse vormen van kwalitatieve en kwantitatieve doelgroepbevraging, usability-onderzoek, analyse van bezoekerscijfers/-gedrag e.d. • Levert intern (en soms extern) ondersteuning en advisering over online media • Stimuleert/ondersteunt gebruik sociale media binnen NJi. • Stimuleert en ondersteunt het werken met andere presentatievormen (filmpjes, webinars, infographics e.d.)	• Er is een bruikbaarheidsonderzoek/usability-onderzoek is uitgevoerd. • Vindbaarheid van de kenniscollectie via zoekmachines is verbeterd. • Ondersteuning en advies aan NJi-medewerkers over gebruik van online media (incl. sociale media) is geleverd. • Teksten zijn geredigeerd en daarmee leesbaar/begrijpelijk voor brede doelgroep. • Er zijn minstens 10 nieuwe kennisproducten ontwikkeld in vorm van filmpje, webinar of infographic. • Trimesterrapportages over bezoekerscijfers zijn intern beschikbaar en gedeeld. • Informatie over bezoekerscijfers en bezoekgedrag zijn op verzoek opgevraagd.

Kennisinfrastructuur	
Voorziet in NJi-brede technische en functionele ondersteuning voor het in stand houden van de kenniscollectie op nji.nl, inclusief diverse abonnementen en gebruikerssupport voor de benodigde infrastructuur (o.a. CMS Smartsite, Formdesk e.d.). Werkt continu aan verbetering van de site op functioneel, visueel en technisch vlak. Daarnaast wordt vanuit dit project gewerkt aan implementatie van instrumenten of wijzigingen waarmee we onze kenniscollectie efficiënter kunnen onderhouden, monitoren en verspreiden.	• Websites van NJi en de systemen waar we mee werken zijn beschikbaar (hosting) en zijn technisch onderhouden (beheer). • Er is voortdurend gewerkt aan technische, functionele en grafische aanpassingen om de bruikbaarheid, vindbaarheid en toegankelijkheid te verbeteren. • Gebruikers van diverse systemen zijn ondersteund (helpdesk/support). • Meer samenhang (en mogelijk integratie) Kennisnet Jeugd en nji.nl. • Daarnaast zijn vanuit dit project ook interne advieswerkzaamheden en ondersteuning voor enkele andere projecten geleverd (bijvoorbeeld begeleiding bij selectietrajecten van webbouwers, migratietrajecten e.d.).
Nieuwsbrief	
Verzamelen en redigeren van nieuws over en uit de jeugdsector. Onafhankelijke en neutrale berichtgeving. Deze berichten worden (bijna elke week) gebundeld verzonden aan abonnees.	• 38 nieuwsbrieven - 345 berichten - 100 publicatiesignaleringen - 38 polls • Toename van abonnees met 5% t.o.v. 2016
Kennisnet Jeugd	
Online community voor de jeugdsector waar professionals met elkaar kennis kunnen uitwisselen. Blogs, vraag en antwoord, nieuws, korte reportages (3 vragen aan).	• Het platform wordt dagelijks beheerd en gemonitord (community management). • Eindredactie en publicatie van 80 blogs verzorgd (voor zowel NJi'ers als externen) • 75 vragen beantwoord. • Toename van aantal leden naar 6000 • Meer bekendheid bij medewerkers gemeente: toename van deelnemende gemeenteambtenaren met 5%.
Interactie en media	
Vraagbeantwoording, trendwatching en social media. We houden in de gaten wat speelt, we beantwoorden vragen van buiten en communiceren hier intern over zodat mogelijk kennis over kan worden aangepast of ontwikkeld.	• Vragen die via Twitter, Facebook, info@nji.nl en pers@nji.nl binnen kwamen zijn beantwoord. • Social media –accounts van het NJi zijn beheerd. • We hebben intern inzicht geboden in wat er speelt. Als we naar buiten toe iets kunnen communiceren omdat het veld ernaar vraagt en wij die kennis kunnen

	leveren, hebben we dat gedaan. De ‘opbrengsten’ van zo’n actie koppelen we aan onze collega’s terug (uitgedrukt in o.a. statistieken). • Hoe meer we onze kennis verspreiden, des te meer professionals willen ons volgen. Daarom is het aantal volgers op Twitter een goede graadmeter. Stijging van aantal volgers op Twitter met 5.000 volgers in 2017.

Kennisnetwerken

Netwerken zijn gebouwd waarmee de verbinding tussen de lokale, regionale praktijken en landelijke ontwikkelingen zijn gevormd. Daarnaast worden onze doelgroepen ook in de gelegenheid gesteld om op locatie aan kennisuitwisseling te doen met het NJi via workshops, lezingen en praktijksessies.

Internationale kennisfunctie

Dit project monitort brede ontwikkelingen in de het domein jeugd en gezin die relevant zijn voor ontwikkelingen in Nederland. Hiervoor onderhouden we contacten met zusterinstituten in de ons omringende landen.

- Samengewerkt met European Social Network in vervolgstudie op de EU studie Investing in children.
- Informatie over trends, publicaties en contacten uit buitenland zijn intern verspreid.
- De Engelstalige website is onderhouden.
- Vragen die via de Engelstalige site zijn binnengekomen zijn beantwoord.
- Er is vanuit NJi bijgedragen aan diverse internationale netwerken
- Er is meegewerkt aan delegatiebezoeken.
- In 2017 ligt de focus van de internationale oriëntatie op de overgang van jeugd naar volwassenzorg, outcome gestuurde inkoop en de verhouding tussen landelijke kennis en lokale verantwoordelijkheid van het jeugdstelsel.
- Rondom de overgang van jeugd naar volwassenzorg wordt de samenwerking gezocht met het European Social Network met als resultaat een Europees seminar en workshop tijdens een ESN congres, naast verdere bilaterale afstemming met Scandinavische landen, Engeland en Duitsland.
- Verdere afstemming met Denemarken rondom de verhouding tussen landelijke kennis en lokale sturing, inclusief werkbezoek van wethouders en directeuren sociaal domein naar Denemarken
- Uitwisseling met de Engelse Early Intervention Foundation en de Association of Directors of

	Children's Services over preventie en outcome gestuurde inkoop • Het importeren van internationale transformatie kennis, in blogs, dossier en in principe in het internationale paviljoen op de voor de jeugd dag • Een internationale visitatie in Nederland is georganiseerd
Kennisverspreiding	
Diverse activiteiten met focus op kennisverspreiding die niet online plaatsvindt.	• Lezingencyclus Opvoeden en opgroeien tussen wetenschap en praktijk met Universiteit Utrecht, Trimbosinstituut, NVO, Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie en Kenniscentrum LVB • Mulock Houwer-lezing met Defence for Children en Pro Juventute • Bijzonder hoogleraarschap Mediaopvoeding Erasmus Universiteit Rotterdam • Bijzonder hoogleraarschap Monitoring en innovatie zorg voor jeugd Rijksuniversiteit Groningen

Bijlage: Dossiers op nji.nl in 2017

1.	STERKE BASIS	Sterke basis voor de jeugd
2.		Pedagogische basisvoorzieningen
3.		Vluchtelingenkinderen
4.	VEILIG OPGROEIEN	Loverboyslachtoffers
5.		Kindermishandeling
6.	(KOSTEN)EFFECTIVITEIT en INTEGRALE JEUGDHULP	Effectieve jeugdhulp
7.		Integrale jeugdhulp
8.		Residentiële jeugdhulp
9.		Pleegzorg
10.	VAKMANSCHAP	Professionalisering
11.		Richtlijnen
12.		Implementatie
13.	TRANSFORMATIE JEUGDHULP	Jeugd en sociaal domein
14.		Transformatie jeugdhulp
15.		Zorgcontinuïteit 18-plussers / van jeugd naar volwassenheid
16.	BASISZORG J&G	Beslissen over hulp
17.		Mediaopvoeding
18.		Opvoedingsondersteuning
19.		Scheiding
20.		Radicalisering
21.		Zorgintensieve gezinnen
22.		Samenwerken in de wijk
23.	MONITORING	Monitoring
24.	KENNISPROGRAMMA	ADHD
25.		Angst
26.		Autisme
27.		Gedragsproblemen
28.		Jeugdcriminaliteit
29.		Depressie
30.		Middelenmisbruik en verslaving
31.		Multiprobleemgezinnen
32.		Overgewicht
33.		Licht verstandelijk beperkte jeugd
34.		Hechting en hechtingsproblemen

Programma Sterke basis voor alle jeugd

1. Inhoud programma

Volgens het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind heeft ieder kind recht op om veilig, gezond en kansrijk op te groeien zoveel als mogelijk in zijn of haar eigen omgeving. Dit vraagt enerzijds om het bewaken, behouden en versterken van aanwezige kansen en mogelijkheden in de normale omgeving. Met name de versterking van het pedagogisch klimaat in het gezin, de basisvoorzieningen en de wijk (pedagogische civil society). En het vraagt om meer aandacht voor preventie om situaties die bedreigend (kunnen) zijn voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren zoveel mogelijk te voorkomen en indien nodig efficiënt en zoveel mogelijk in eigen omgeving aan te pakken. Er is helaas een toenemende groep jeugdigen voor wie het normale opgroeien in de eigen omgeving bedreigd wordt, zoals kinderen en jongeren die in armoede opgroeien, vluchtelingkinderen en alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Kwetsbare kinderen en hun ouders hebben de komende tijd extra aandacht nodig van basisvoorzieningen en gemeenten, hiervoor zijn inclusieve basisvoorzieningen noodzakelijk. Basisvoorzieningen die alle kinderen en jongeren, ongeacht hun afkomst of sociaaleconomische achtergrond, de (extra) aandacht, begeleiding en stimulans bieden om veilig, gezond en kansrijk op te groeien.

Het programma Sterke basis voor alle jeugd heeft daarom de volgende ambities:

- Meer kinderen en jongeren groeien op in een veilige, kansrijke omgeving waarbij ouders, andere burgers en professionals samen invulling geven aan de opvoeding, het opgroeien en de ontwikkeling.
- Meer kinderen en jongeren hebben een succesvol ontwikkelings- en schoolverloop;
- Meer kinderen en jongeren hebben een (fysiek) gezonde leefstijl;
- Meer kinderen en jongeren hebben regie op hun eigen leven.

Rondom het kind zijn opvoeders en instituties aanwezig, die in principe bekwaam zijn om voldoende en passende ontwikkelingskansen te bieden. Onze inzet (en maatschappelijke impact) richt zich dan ook op die aanwezige partijen: hoe kunnen wij hen bijstaan om de reeds aanwezige inspanningen te verbeteren en te versterken?

We ondersteunen professionals om de kwaliteit en effectiviteit van hun werk vanuit basisvoorzieningen (peuterwerk, kinderopvang, onderwijs, sociaal werk waaronder jongerenwerk, GGD) te vergroten. We stimuleren daarbij vooral dat de professionals goed aansluiten op de eigen mogelijkheden van de jeugd, hun directe opvoeders en hun omgeving (versterken pedagogisch klimaat). Ook stimuleren we de samenwerking en afstemming tussen de professionals en gespecialiseerde jeugdhulp en wijkteams.

Voor de ondersteuning van gemeenten betekent dit dat we extra aandacht besteden aan kennis over preventie in het jeugd, onderwijs- en het sociaal beleid.

Het programma Sterke basis voor alle jeugd maakt veel gebruik van internationale kennis onder andere vanuit het programma Erasmus+.

Het programma Sterke basis voor alle jeugd heeft de regie over de preventie-activiteiten van het NJi. Dit komt onder andere tot uiting in de ontwikkeling van een nieuw dossier preventie op de website en de organisatie van een brede denktank die zich gaat richten op een inventarisatie van de grootste vraagstukken en ontwikkelingen rond preventie in het jeugdveld en een toekomstagenda rond dit thema.

Het programma Sterke basis heeft tevens de regie over activiteiten die erop gericht zijn om kennis voor en door organisaties van jeugd, ouders en cliënten te verzamelen en verspreiden onder andere via de activiteiten van het *Kennisnetwerk jeugd en ouders als partners*.

2. Doelen en doelgroepen

Het programma Sterke basis voor alle jeugd richt zich op vrijwilligers, professionals, beleidsmedewerkers en bestuurders in de basisvoorzieningen en organisaties van jeugd en ouders, op bestuurders en beleidsmedewerkers van gemeenten, en op professionals van opleidingen en adviesdiensten.

Het programma Sterke basis voor alle jeugd richt de activiteiten vooral op de volgende twee transformatiedoelen:

- Preventie: meer preventie, meer eigen verantwoordelijkheid, meer benutten van 'eigen kracht' en sociale netwerk van kinderen en hun ouders, met speciale aandacht voor kwetsbare groepen;
- Participatie: kinderen en jongeren naar vermogen mee laten doen, laten participeren. Dit vraagt aandacht voor normaliseren, ontzorgen, niet onnodig medicaliseren en accent op talentontwikkeling.

Aan de overige transformatiedoelen (Op maat, dicht bij huis; Samenwerking rondom gezin; Ruimte voor professionals) leveren we een bijdrage in samenwerking met de andere programma's van het NJi.

Onze bijdrage aan de transformatiedoelen Preventie en Participatie hebben we geconcretiseerd in vijf subdoelen. Hierbij tekenen we aan dat de activiteiten onder de noemer *Preventie* niet alleen een preventieve waarde hebben, maar ook een intrinsieke waarde i.v.m. het recht van jeugdigen op gezond, veilig en kansrijk opgroeien.

Preventie:

1. Verbeteren van *pedagogische kwaliteit basisvoorzieningen* in de normale omgeving, door het versterken van de kwaliteit en effectiviteit van professioneel werken;
2. Verbeteren kennis en toepassing van *preventief jeugdbeleid*;
3. Vergroten van *gelijke kansen en inclusie* van alle kinderen;
4. Verbeteren van gedeelde opgroei- en opvoedingsverantwoordelijkheid in de wijk (versterken pedagogische civil society)

Participatie:

5. Vergroten van de participatie en eigen regie van jeugd en ouders.

3. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners

Het programma komt tot uitvoering in afstemming en samenwerking met de volgende landelijke partijen: ministeries van VWS, OCW, SZW, Movisie, VNG, LCGW, Jeugdwelzijnsberaad, Kennisnetwerk jeugd, ouders en cliënten als partner, BOINK, Sociaal Werk Nederland, Kenniscoöperatie Sociaal werk i.o. (Tinten Welzijnsgroep, Xtra, Movisie, NJi), Landelijk strategisch overleg jongerenwerk, Brancheorganisaties Kinderopvang, Kindwijzer, Pedagogenplatform, NJR, BVJong, Verdiwel, PO- en VO-raad, Kindcentra2020, PACT, Kinderopvangfonds, Bernard van Leerfoundation, Kenniscentrum Sport, Pharos, TNO, VeiligheidNL, Voedingscentrum Nederland en RIVM/Centrum Gezond Leven.

Bij de uitvoering wordt samengewerkt met deze landelijke partijen, maar ook met vele lokale en regionale partners (gemeenten, instellingen, organisaties van jeugdigen en ouders) en met regionale netwerken, universiteiten en hogescholen, leerkringen, werkplaatsen transformatie jeugd en werkplaatsen sociaal domein.

Ook wordt samengewerkt met de Agentschappen van Erasmus+ en Eurodesk en met verschillende Europese organisaties en netwerken zoals Intercity Youth (European network of local departments for youth), het Partnership Youth policy and youth work, het Correspondents network van de Raad van Europa en de Europese Commissie en het Wiki Correspondents Network van de Europese Commissie.

4. Resultaten

Outcome

- Professionals in de basisvoorzieningen zijn toegerust om de ontwikkeling van álle kinderen en jongeren te steunen en bevorderen met inzet van de ouders en de omgeving;
- Professionals in de basisvoorzieningen werken volgens c.q. met actuele kennis over ‘wat werkt’;
- Gemeenten hebben een uitgewerkte visie op het versterken van het normale leven en preventie voor alle jeugd en passen dit toe in jeugd-, onderwijs- en sociaal beleid;
- Partners in beleid en praktijk benutten de competentie van kinderen, jongeren en ouders en cliënten (eigen kracht, eigen regie en participatie).

Activiteiten en resultaten 2017

Basiskennisactiviteiten	Resultaat
- Vraagbeantwoording - Bijdragen aan congressen - Deelname aan (inter)nationale congressen - Schriftelijke publicaties - Participatie aan discussies en aan werkgroepen op Kennisnet Jeugd - Deelname aan expertmeetings en begeleidingscommissies - Internationale kennisfunctie in samenwerking met Erasmus+ Jeugd (subsidie van EU en projectsubsidie VWS)	• Vragen zijn op tijd en naar tevredenheid beantwoord (waaronder via de dossiers op www.nji.nl) • 10 bijdragen (lezingen / presentaties/ workshops) aan congressen • Deelname aan 10 congressen • 5–10 artikelen en/of blogs • participatie aan discussies en werkgroepen op Kennisnet Jeugd e.d. • Deelname aan minimaal 5 expertmeetings of begeleidingscommissies • Deelname aan minimaal 3 verschillende internationale activiteiten en samenwerkingsverbanden • Deelname aan correspondentsnetwerk Partnerschip Raad van Europa en EC • 2 factsheets over jeugdbeleidsthema en ad-hoc vraagbeantwoording
Kennisdossiers Sterke basis voor alle jeugd	• De kennisdossiers Sterke basis, Pedagogische basisvoorzieningen en themadossier Vluchtelingen zijn uptodate en worden voldoende gebruikt • Nieuw kennisdossier preventie
Databank Wat werkt en Werkzame elementen	• Actualisering van kennis in deze databanken op het gebied van interventies en methodieken Sterke basis
Publieke kennis kinderopvang	• Opzet van Landelijk Kennispunt Kinderopvang 0-12 (onder voorbehoud van financiering door SZW) • Actualiseren relevante bestaande producten KO 0-12 (onder voorbehoud van financiering van SZW)
Kennis over jeugdbeleid Nederland in het Engels	• Vier nieuwe hoofdstukken voor de Youthwiki zijn geschreven en vijf hoofdstukken zijn ge-update. Financiering: Erasmus+

Verbeteren kennis en toepassing van preventief jeugdbeleid - Denktank preventie i.s.m. de andere programma's van het NJi - Preventie/ vroegsignalering kindermishandeling in de kinderopvang en op school i.s.m. met programma Veilig Opgroeien - Preventie/vroegsignalering radicalisering i.s.m. programma Basiszorg en Erasmus+ Jeugd	• Kennis in- en extern rond preventie opgehaald samen met meest relevante stakeholders • Instrument/toolbox preventie gerealiseerd aan de hand waarvan gemeenten hun beleid kunnen vormgeven en uitvoeren • Inrichting dossier preventie (en relatie met alle andere dossiers duidelijk) • Expertmeeting met gemeenten en basisvoorzieningen • Pilot in 2 (of 3) gemeenten over de vraag 'wat hebben gemeenten en professionals nodig op dit gebied en wat moeten ze doen' • Bijeenkomsten over preventie radicalisering i.s.m. landelijk strategisch overleg jongerenwerk die resulteren in een online product • 150 Jongerenwerkers hebben product gedownload en zijn hierdoor beter toegerust om te werken aan preventie van radicalisering
Vergroten gelijke kansen en inclusie - Aandacht voor inclusie in de basisvoorzieningen - Gelijke kansen voor vluchtelingkinderen en – jongeren in de basisvoorzieningen - Aandacht voor opgroeien in armoede via Kenniscoöperatie i.s.m. Tinten Welzijnsgroep, Xtra en Movisie over aanpak sociaal werk van doorbreken intergenerationele armoede - Aandacht voor broertjes en zussen in zorgintensieve gezinnen	• Kennis over inclusieve basisvoorzieningen is verzameld en verspreid • Inventarisatie en expertmeeting • Online publicatie voor sociaal werkers over wat en hoe zij kunnen bijdragen aan het doorbreken van intergenerationele armoede. • Onlinepublicatie 'Wat werkt' voor brussenondersteuning • Ondersteuningsaanbod ontwikkeld voor gemeenten

Versterken pedagogische civil society - Opvoedsteun in pedagogische basisvoorzieningen i.s.m. programma Basiszorg - Voortzetting netwerk gebruik van communities bij opgroeien en opvoeden van jongeren i.s.m. het LCGW - Vervolg Kennisnetwerk versterken pedagogische kracht in de wijk	• Behoeftedonderzoek opvoedsteun onder ouders is uitgevoerd(rekening houdend met diversiteit) • Praktijkstudies hoe je opvoedingsondersteuning organiseert en uitvoert en met wie zijn uitgevoerd • ‘wat werkt’ document is geactualiseerd • Presentatie van resultaat van bijeenkomsten in 2016 is gepresenteerd op het LCGW-congres en publiek beschikbaar gemaakt • 2 bijeenkomsten zijn uitgevoerd en hebben geresulteerd in een online product
Vergroten participatie en eigen regie - Eurodesk (met aanvullende projectsubsidie van EU) - Kennisnetwerk jeugd en ouders i.s.m. Basiszorg en Stichting Alexander - Tien gemeenten worden gevolgd en begeleid bij de uitvoering van de verplichte Monitor Clientervaring Jeugd en Ouders i.s.m. Stichting Alexander	• Alle vragen van jongeren zijn goed en tijdig beantwoord. • De Nederlandse informatie m.b.t. de European Youthportal is up to date en volledig. • Minimaal 2 beurzen voor jongeren zijn bezocht. • Er is kennis verzameld en verspreid op twee thema's die het Kennisnetwerk aandraagt. • Er is kennis verzameld door en voor gemeenten over uitvoering monitor cliëntervaring jeugd en ouders in relatie tot andere monitors en de vragenlijst is uitgetest.

Preventie en Participatie (aanvullende financiering)	Resultaten
Versterken kwaliteit basisvoorzieningen 0-12	- Trainingen Kinderopvang/VVE (Oog voor Interactie, Knap lastig, Werken met baby's, Kaleidoscoop, Basistraining VVE) - Toerusten inspectie (GGD GHOR) - Aanpassing observatie instrument pedagogisch domein Financiering: GDGHOR) - Verbinden training Oog voor Interactie met VIB. Financiering: derde geldstroom - Doorontwikkeling training Oog voor Interactie gastouderopvang (SZW) - Monitoring pilots innovatieve opvang (SZW) - Informatie voor gemeenten over toezicht en handhaven kwaliteit KO (pedagogische onderbouwing). Financiering: gemeenten

Versterken kwaliteit basisvoorzieningen 12-30	- Conferentie Finland en Amsterdam: opleiding voor jongerenwerkers werken met jongeren met mental health problemen. Financiering: projectsubsidie VWS - Studiereis voor jongerenwerkers en gemeenten naar Helsinki i.s.m. Erasmus+Jeugd. Financiering Erasmus+ Jeugd - Jongerenwerkers conferentie en conferentie jongerenwerk voor gemeenten i.s.m. BVJong en andere landelijke partners/ Financiering: projectsubsidie VWS
Stimuleren gezonde leefstijl	- Implementatie borging en doorontwikkeling project Gezonde Kinderopvang. Financiering: projectsubsidie VWS
IKC-ontwikkeling	- Implementatie en borging PACT. Financiering: KO-fonds - Monitoren Amsterdamse ontwikkeling brede scholen. Financiering: gemeente Amsterdam - Toepassing inclusieve methodieken Pact (KO-fonds)
VVE-ontwikkeling	- Monitoring innovatiecentra VVE. Financiering: OCW
Advisering en ondersteuning gemeenten	- Adviestrajecten gemeenten en/of organisaties over inrichting preventiebeleid jeugd - Monitoren inzet jeugdhulp in KO en onderwijs i.s.m. team Monitoring (start: MKBA jeugdhulp – kinderopvang: bijeenkomst voor gemeenten.)
Ontwikkelingsstimulering thuis	- Implementatie en borging Stapprogramma's en VVE Thuis. Financiering: welzijnsorganisaties, schoolbesturen en gemeenten.
Effectieve aanpak armoede	- Onderzoek naar effectiviteit interventie Movement in Emmen i.s.m. Tinten Welzijnsgroep en hogescholen Financiering: ZonMw onder voorbehoud
Gelijke kansen vluchtelingkinderen	- Inspirerende praktijkvoorbeelden over versterken positie vluchtelingkinderen (i.s.m. Defence for Children). Financiering: Pro Juventute. - Met Sardes en Pharos inventarisatie aanbod vluchtelingkinderen en vervolgens aanpak waardoor meer vluchtelingkinderen deel gaan nemen aan voorschoolse voorzieningen en er meer steun komt voor hun ouders bij opvoeden en opgroeien. Financiering: Kinderopvangfonds (onder voorbehoud) - Activiteit vanuit Nationale Agentschappen Erasmus+Jeugd

Adviseren en ondersteunen gemeenten en partners over versterken PCS	- Vijf gemeenten/organisaties zijn ondersteund bij hun vraag over versterken van pedagogische civil society/voorveld/pedagogische kracht in de wijk, bijv. met innovatie sessie. Financiering: gemeenten en organisaties
Versterken eigen kracht, competenties en participatie jeugd en ouders	- Erasmus+ Jeugd: bevordert jeugdparticipatie en actief burgerschap bij jongeren en jongerenwerkers door financiering van internationale projecten en het organiseren van trainingen. Jongeren doen competenties op door deelname aan projecten in Europa en worden ingewijd in actief burgerschap. Financiering: Europese commissie en VWS
Advies en onderzoek over gebruik ervaringen en competenties jeugd en ouders door gemeenten en organisaties	- In vier gemeenten wordt i.s.m. cliënten(organisaties) vier jaar gemonitord wat de jeugdhulp heeft bijgedragen aan het versterken van eigen kracht van jeugd en ouders. Financiering: Pro Juventute Vier gemeenten zijn geadviseerd over kinderrechten, jeugdparticipatie, kindvriendelijke stad

Programma Basiszorg voor Jeugd en Gezin in wijk

1. Inleiding

Het programma *Basiszorg voor jeugd en gezin in de wijk* richt zich op (verbetering van) opvoedsteun en passende hulp voor en door jeugd en gezin in de wijk. Om dit te realiseren borgen wij het jeugd- en gezinsperspectief in de wijk (teams), richten we ons samen met andere kennispartners op het integraal (samen)werken in de wijk, de toegang tot (jeugd)hulp en het realiseren van een doorlopende keten. We zoeken met beleidsmedewerkers en professionals uit de praktijk voortdurend naar wat in welke context werkt. We richten ons daarbij ook op de rol van gemeenten bij de inrichting van de ondersteuning en hulp in de wijk. Door gebruik te maken van (inter)nationale en regionale kennis en praktijkervaringen geven wij inhoud aan de transformatie van de hulp dichtbij huis aan jeugd en gezin. Sterker nog: het programma *Basiszorg voor jeugd en gezin in de wijk* wil een katalyserende werking hebben op het realiseren van de transformatiedoelen en stelt zich op als ambassadeur voor opvoedsteun en passende hulp in de wijk, waar zoveel kinderen en gezinnen mee van doen hebben.

Uit onderzoek, maar ook uit wat we zien en horen uit de praktijk, komen een aantal actualiteiten naar voren waarmee wij het komend jaar aan de slag gaan, namelijk:

- Opvoedsteun in relatie tot wijkgericht werken;
- De opdracht vanuit de Jeugdwet aan gemeenten en wijkteams versus de focus op het brede sociale domein (leefgebieden);
- De worsteling van gemeenten en professionals met het streven om de regie zoveel als mogelijk bij de burger te laten.

2. Doelen, doelgroepen en maatschappelijke outcome

Het programma *Basiszorg voor jeugd en gezin* heeft een scharnierfunctie in het realiseren van de transformatiedoelen. Het programma legt verbindingen tussen de leefwereld van de burger en de systeemwereld van de hulpverlening en tracht de transformatiedoelen zo dichtbij te brengen. Het programma sterke basis richt zich op de basisvoorzieningen in wijken en gemeenten; het programma basiszorg start eigenlijk op het moment dat de basisvoorzieningen niet toereikend zijn en gezinnen wat extra's nodig hebben. Hieronder beschrijven we hoe we dat doen:

Preventie

Hoewel de regie op de projecten rond preventie bij het programma *Sterke basis* ligt, wordt er nauw samengewerkt tussen de programma's *Sterke basis* en *Basiszorg* als het gaat om preventie. De focus vanuit *Basiszorg* is de positionering van kwalitatief goede opvoedingsondersteuning als onderdeel van wijkgericht werken; het ontwikkelen en verzamelen van kennis hierover. Bij het werken in de wijk (teams) is namelijk lang niet altijd voldoende aandacht of ruimte voor preventie, in casu opvoedingsondersteuning. Van specifieke thema's als (preventie van) radicalisering en mediaopvoeding ligt de regie bij *Basiszorg voor jeugd en gezin*.

De professional speelt een belangrijke rol bij de inzet op preventie. Wij bieden daarbij ondersteuning met onder andere de toolbox *Wijkteams werken met jeugd* en de toolbox *Mediaopvoeding*. Ook gemeenten hebben vragen over preventie en het rendement ervan. Zij willen daarin graag meer investeren en hebben behoefte aan advies over de vraag hoe zij met behulp van kwaliteitscriteria het inkoopproces kunnen aanscherpen. Dit zijn vraagstukken waarbij het programma *Basiszorg* betrokken wordt, maar niet de regie heeft.

Sneller passende (preventieve) jeugdhulp dichtbij huis (en school) met als doel de druk op gespecialiseerde zorg te verminderen

Ons programma richt zich op het borgen van het jeugd- en gezinsperspectief bij het werken in de wijk(teams). Vragen waarop wij een antwoord willen geven zijn: wat werkt bij de inrichting van de toegang tot jeugdhulp? Hoe beslis je als professionals samen (met andere professionals en jeugd en ouders) over passende hulp en hoe zorg je dat deze hulp direct beschikbaar is? Belangrijk doel hiervan is dit eraan bijdraagt dat jeugdigen en hun ouders steeds minder langdurige gespecialiseerde jeugdhulp nodig hebben.

Op grond van kennis en ervaring willen we de komende jaren meer uitspraken doen over wat wanneer en onder welke omstandigheden werkt bij het werken in de wijk(teams) met jeugd en gezin. Deze kennis maken we beschikbaar en toepasbaar voor de praktijk met als doel de hulp aan jeugd en gezin beter toe te snijden op hun behoeften. We werken hierbij samen met de programma's *(Kosten)effectiviteit en integrale jeugdhulp; Veilig opgroeien en onderwijs-jeugdhulp*.

Betere (integrale) samenwerking met en rond gezinnen

Een betere samenwerking begint bij de lokale inrichting van zorg door en voor jeugd en gezin. Hoe is de toegang georganiseerd, welke partijen zijn daarin vertegenwoordigd en hoe wordt er samengewerkt met vrijwilligers, mantelzorgers, instellingen voor jeugdhulp en -ggz? Hoe zorgen gemeenten en professionals ervoor dat de verschillende soorten hulp die gezinnen nodig hebben, integraal verleend worden en naadloos op elkaar aansluiten. En als er gekozen is voor 0-100 teams, hoe zorg je er dan voor dat opvoedsteun en hulp aan jeugd en gezin een plek krijgen? Hoe organiseren en borgen wijkteams een goede aansluiting met specialistische jeugdhulp? Hoe kan het wijkteam de veiligheid van het kind waarborgen? En wat weten we over wat werkt bij de verschillende wijzen waarop gemeenten hun basiszorg vormgeven? Al deze vragen komen in dit kader aan de orde.

Vanuit *Basiszorg voor jeugd en gezin* ondersteunen we gemeenten ook bij de invoering van het familiegroepsplan. Mogelijk is de *freewaretool* samen1plan.nl, al dan niet in combinatie met het werken volgens het Wraparound Care model, een geschikt instrument om bij de uitvoering daarvan te helpen. De komende tijd beoordelen we of dit instrument doet wat het beoogd te doen en of dit inderdaad bruikbaar is bij de invoering van het familiegroepsplan.

Veel gemeenten hebben 0-100 teams met werkers die specialist zijn maar tegelijkertijd als generalist ook van vele andere markten thuis moeten zijn. Zeker in situaties waar sprake is van meervoudige problematiek kan dit een enorme meerwaarde hebben. Het is dan wel van belang dat professionals de grenzen van hun eigen kunnen kennen, elkaars expertise weten te vinden en te benutten en ze met lef nieuwe expertise kunnen ontwikkelen die werkt in de nieuwe context. In het programma onder de noemer 'integraal werken in de wijk' wordt intensief samengewerkt met andere landelijke en regionale kennispartners aan bovengenoemde thema's en andere prioriteiten die door stakeholders zijn aangemerkt. Binnen dit programma zijn wij ambassadeur van de doelgroep Jeugd en Gezin binnen het brede sociaal domein. Belangrijk hierbij is de samenwerking met het programma Sociaal Domein Transformatie van de VNG en ZonMw (samen met NJi programma Ondersteuning Transformatie).

Ruimte voor professionals in wijkteams

Het programma *Basiszorg voor jeugd en gezin* ondersteunt het transformatiedoel 'Meer ruimte voor de professional'. Want ruimte om te transformeren klinkt mooi, maar hoe doe je dat? Wij inventariseren in samenwerking met het programma Vakmanschap welke knelpunten hierbij door professionals in de wijk worden ervaren en welke oplossingen hiervoor in de praktijk worden toegepast. Met de kennis die dit oplevert, dragen wij bij aan het toerusten van competente jeugdhulp professionals in de wijk. Samen met professionals (en hun vertegenwoordigers) ontwikkelen we het vak van de jeugd- en gezinsgeneralist verder, rekening houdend met de verschillende keuzes die gemeenten hebben gemaakt voor de inrichting van de basiszorg.

We bieden professionals in wijkteams daarnaast via wijkteamswerkenmetjeugd.nl handelingsgerichte *tools* die zij kunnen gebruiken in hun werk. Samen met verschillende samenwerkingspartners breiden we deze *toolbox* uit met instrumenten die de transformatie bevorderen.

De doelgroepen van het team *Basiszorg voor jeugd en gezin in de wijk* zijn primair professionals in het lokale jeugddomein (wijkteams) en beleidsmakers van gemeenten. Wij vinden het belangrijk dat de expertise op het gebied van jeugd- en opvoedingsvraagstukken in het brede sociale domein een permanente plek heeft en dragen daar zoveel als mogelijk aan bij. We ondersteunen verschillende beleidsmakers van gemeenten in het land bij vraagstukken rond de transitie en transformatie in het jeugddomein. Denk hierbij aan thema's als integraal samenwerken, de procesinrichting van (toegang) wijkteams jeugd en/of sociale teams, monitoring (met name gericht op de effecten van preventieve inzet), competenties van de jeugd- en gezinsprofessional, verantwoorde werktoedeling en wat waar en wanneer werkt.

3. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners

Het programma komt tot uitvoering in afstemming en samenwerking met de volgende partners: professionals in de wijk, gemeenten, VNG, ministeries, brancheorganisaties, kenniscentra en cliëntvertegenwoordigers. De opdrachtgevers en samenwerkingspartners zijn o.a. het ministerie van VWS, ZonMw, NCJ, Movisie, Vilans, Academische werkplaatsen jeugd, Werkplaatsen sociaal domein, de kenniscentra Kinder- en Jeugdpsychiatrie en LVB, Trimbos-instituut en uiteraard diverse gemeenten en wijkteams.

4. Resultaten

Basis kennisactiviteiten	Resultaat
Kennisfunctie <i>Basiszorg voor jeugd en gezin in de wijk</i>	Vragen n.a.v. de kennisdossiers op www.nji.nl zijn beantwoord Contacten worden onderhouden Er is samenwerking met het programma Sociaal Domein Transformatie van de VNG en ZonMW op het thema preventie (samen met NJi programma's Ondersteuning transformatie en Sterke Basis). 3-5 lezingen op congressen, tijdens studiedagen van gemeenten of uitwisselingsbijeenkomsten van wijkteams 3-5 blogs over relevante thema's Participatie aan discussies en werkgroepen op www.kennisnetjeugd.nl
Kennisdossiers <i>Basiszorg</i>	De kern dossiers <i>Samenwerken in de wijk</i>; <i>Opvoedingsondersteuning</i> en <i>Beslissen over hulp</i> zijn actueel. Dat geldt ook voor de themadossiers <i>Mediaopvoeding</i>, <i>Scheiding</i> en <i>Radicalisering</i>,
Opvoedingsondersteuning	Het netwerk dat in 2016 is opgezet wordt onderhouden en betrokken als klankbordgroep Samen met het team <i>Sterke Basis</i> doen we een aantal praktijkstudies naar wat goede manieren zijn om opvoedingsondersteuning te organiseren en met welke voorzieningen en professionals gemeenten dan moeten

	samenwerken om tot goede resultaten te komen (o.a. vindbaarheid, cliënttevredenheid, kosten/baten). • We oriënteren ons op de term ‘modern ouderschap’ waartoe onderwerpen zouden kunnen behoren als werkend ouderschap, relatie-ondersteuning, opvoeden in een complexe samenleving, eigen kracht en opvoeden met social media en passen indien nodig het dossier <i>Opvoedingsondersteuning</i> aan.
Mediaopvoeding	• Het opgebouwde netwerk wordt onderhouden • Er wordt bijgedragen aan een project rond het brengen van kennis over mediaopvoeding in de wijk • De <i>toolbox</i> Mediaopvoeding is actueel
Week van de Opvoeding	• De <i>Week van de Opvoeding</i> wordt voorbereid en gerealiseerd samen met andere partners • De website van de week voor de opvoeding is vernieuwd
Academische werkplaats Utrecht	• Bieden van ondersteuning in de Academische werkplaats Utrecht
Radicalisering	• We verspreiden de kennis die we hebben opgedaan rond het thema radicalisering, onderhouden ons netwerk en proberen ons verder te profileren rond dit thema. Daarbij kijken we welke verbinding we kunnen leggen tussen radicalisering en mediaopvoeding/opvoedingsondersteuning en radicalisering en vluchtelingen.
Speerpunten 2017 gericht op transformatiedoelen	Resultaat
Doorlopende keten jeugd en gezin	• In 2016 is een start gemaakt met een reeks activiteiten waarbij gekeken is hoe de basiszorg voor jeugd en gezin – in de vorm van wijkteams - de schakel vormt in de keten van passende zorg, met een specifieke focus op jeugd. In 2017 wordt hierop voortgebouwd met vier speerpunten: a. Aandacht voor preventie en aanpak armoede waarin kinderen opgroeien. In 2017 worden drie praktijkvoorbeelden beschreven van wijkteams of CJG's die dit integreren in hun werkzaamheden, i.s.m. het programma <i>Sterke Basis</i>. b. De samenwerking tussen wijkteams en scholen m.b.t. vroegsignalering, toegang en passende hulp. In 2017 bespreken en evalueren we in een of meer <i>feedback</i> sessies met scholen en wijkteams ontwikkelingen. Samen met het programma <i>Passend Onderwijs- Jeugdhulp</i> maken we een product op dit thema en organiseren we een studiereis naar Zweden. c. Aansluiting basiszorg en specialistische jeugdhulp. In 2016 hebben intensieve sessies met wijkteams en zorgaanbieders geleid tot een brochure over de aansluiting tussen basiszorg en specialistische

	jeugdhulp. De verwachting is dat dit in 2017 leidt tot meer verzoeken van gemeenten om dergelijke bijeenkomsten te organiseren. Om bij te dragen aan de publieke kennis over dit onderwerp, organiseren we naast individuele sessies in gemeenten ook in samenwerking met het programma <i>Effectiviteit en integrale jeugdhulp</i> tweemaal een landelijke bijeenkomst worden georganiseerd met als doel en opbrengst om van elkaar te leren en de kennis actueel te houden van de kennis. d. Borging van veiligheid van het kind door wijkteams. Dit vraagstuk blijft ook in 2017 nog zeer actueel. We bouwen in 2017 voort op de verdiepingsessies die we hierover in 2016 hadden met leden van wijkteams het daaruit voortgekomen <i>factsheet</i>. Centraal staat hierbij de vraag hoe wijkteams zelf, samen met Veilig Thuis, dit onderwerp goed borgen en de expertise van hun professionals kunnen vergroten. Dit doen we in samenwerking met een aantal gemeenten en het programma <i>Veilig opgroeien</i>.
De jeugd- en gezinsprofessional	• In 2016 is de toolbox wijkteamswerkenmetjeugd.nl gelanceerd. Dat jaar hebben we samen met samenwerkingspartners veel energie gestoken in het vullen van de toolbox. We willen in 2017 meer aandacht besteden aan de doorontwikkeling en implementatie van de toolbox. Dat doen we in samenwerking met het programma <i>Vakmanschap</i> en de externe samenwerkingspartners. Zo willen we bijvoorbeeld meer tools op te nemen over werken in de brede jeugdhulp: de doelgroepen van de jeugd-ggz en jeugd-lvb zijn nu nog onderbelicht. Maar ook door te kijken of tools die elders ontwikkeld worden, bij de Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd bijvoorbeeld, een plek kunnen krijgen in de toolbox. Verder lijkt het van belang om met de partners en gebruikers na te denken over meerjarige implementatie zodat de toolbox blijvend bekend is en gebruikt wordt. • In 2016 is met een aantal wijkteams verkend hoe zij bezig zijn met het transformatiedoel ‘ruimte voor de professional’. Hierbij komen onderwerpen als beroepsregistratie, richtlijnen en reflectie aan bod. De dilemma’s waar professionals tegenaan lopen en de <i>do’s en don’ts</i> delen we in een publicatie. In 2017 zullen we in samenwerking met het programma <i>Vakmanschap</i> dit thema opnieuw agenderen en aansluiten bij de vraag hoe en waar we professionals kunnen versterken op dit thema, d.m.v. bijeenkomsten.
Integraal werken in de wijk (programmasubsidie)	• In 2016 is onder de noemer <i>Integraal Werken in de Wijk</i> de samenwerking met de kennisinstituten

	Movisie, Vilans, NCJ, Trimbos, de Werkplaatsen Sociaal Domein (WSD) en anderen in een 2e schil van start gegaan in de vorm van vijf samenwerkingsprojecten. De focus daarbij ligt op multiprobleem huishoudens/gezinnen. Twee projecten richtten zich op het openen van kanalen (middels snelle vraagbeantwoording, accounthouders en inrichting kennisinfrastructuur) gericht op zichtbaarheid, vindbaarheid en benutting van kennis door professionals en beleidsmakers. De andere drie projecten kennen een inhoudelijk karakter. Hierdoor konden we zowel aan de slag met het proces als met de resultaten en is er een basis gelegd in de samenwerking. In 2017 willen we voor dit project: a. Verder gaan met waar we in 2016 mee begonnen zijn; b. We willen meer ruimte creëren om vragen uit het veld snel en adequaat te kunnen oppakken. Stakeholdersbijeenkomsten zullen hiertoe input geven, evenals de opdrachtgevers. We sluiten aan bij de overkoepelende kennisinfrastructuurdiscussies en de thema's die hierbinnen als urgent worden bestempeld (op dit moment 18+/18-, preventie, inkoop en integraal werken in de wijk) c. Meer flexibiliteit en zichtbaarheid: we spreken over een relatief klein project qua omvang met een grote <i>spin off</i>. <i>Integraal Werken in de Wijk</i> moet staan voor een plek, waar professionals en beleidsmakers van sociale (wijk)teams bruikbare kennis kunnen vinden en die derhalve prominent te zien is op de NJi-site, naast de sites van de andere kennisinstituten die betrokken zijn. Ook moet de (beleids)praktijk ons weten te vinden als ze met een vraag worstelt. Wij zorgen ervoor dat zo'n door ons of elders binnen onze organisaties wordt opgelost. d. De impact voor de (beleids)praktijk vergroten: de uitdaging is om kennis te laten stromen, in samenwerking met en afgestemd op de regionale kennisinfrastructuur, waarin naast de werkplaatsen Sociaal Domein ook de Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd speler zijn. Ook zal er actie worden ondernomen om de andere projecten binnen het NJi meer te koppelen aan <i>Integraal Werken in de Wijk</i> waardoor we aan impact kunnen winnen. Qua aanpak wordt er gewerkt vanuit een ontwikkel- en legerichte benadering, aangezien dit soort trajecten vanwege de hoge complexiteit niet lineair zijn in te richten. • Er is samenwerking met het programma Sociaal Domein Transformatie van de VNG en ZonMW op dit

	thema (samen met N Ji programma Ondersteuning transformatie).
Wat werkt? (programmasubsidie)	• In samenwerking met programma <i>Monitoring</i> willen we meer zicht krijgen op het meten van de effecten van wijkteams. Dat is tweeledig. Enerzijds: hoe meten wijkteams hun effect en hoe kunnen wij ze daarin ondersteunen? Bijvoorbeeld via <i>Outcome in Zicht</i>. Maar ook: hoe breng je het rendement van preventie in beeld? Kunnen we hier al (in samenwerking met partners in het veld en vanuit met de samenwerkende kennisinstututen) onderzoek naar doen? Wat is er al aan kennis hierover? • Netwerkontwikkeling: We willen stimuleren en faciliteren dat wijkteams lokaal en regionaal om van elkaar te leren. Het is belangrijk om in een gedecentraliseerd stelsel aan te sluiten bij de lokale context, maar er blijven thema's waar iedereen tegenaan loopt en waar uitwisseling van kennis en ervaring veel kan opleveren. Dit doen we door in samenwerking met gemeenten bijeenkomsten te organiseren waar de uitwisseling en het gezamenlijk ontwikkelen van kennis centraal staan. Bijvoorbeeld rondom thema's als jeugdteams versus 0-100 teams, het benutten van het sociale netwerk of het vakmanschap van de generalist.

Programma Veilig opgroeien 2017

1. Inleiding

Kinderen en jongeren hebben een veilige omgeving nodig om gezond en wel te kunnen opgroeien, hun talenten te kunnen ontplooiën en naar vermogen te participeren in de maatschappij. Onze ambitie is dat meer kinderen en jongeren in Nederland veilig opgroeien en dat zij - daar waar hun veiligheid in het gedrang komt - eerder, beter en sneller geholpen worden.

Voor veel jeugdigen in Nederland is dit niet vanzelfsprekend: zij groeien op in een onveilige thuissituatie, worden gepest op school, of zijn slachtoffer van geweld of misbruik door volwassenen of leeftijdgenoten met wie zij een relatie hebben. Ons programma richt zich op deze jeugdigen en hun ouders.

2. Doel en doelgroepen

Dit programma wil eraan bijdragen dat meer jeugdigen in Nederland veilig opgroeien met zo min mogelijk dwang. We stellen kennis en hulpmiddelen aan professionals (i.e. beroepsopvoeders, hulpverleners, signaleerders) ter beschikking om onveilige opgroei- en opvoedsituaties te voorkomen, te signaleren en te stoppen, en duurzame veiligheid tot stand te brengen en in stand te houden. Om deze expertise te borgen stimuleren we een permanente leer- en verbetercyclus en kennisuitwisseling.

Veiligheid binnen gezinnen veronderstelt een sluitend en efficiënt systeem om onveilige opvoedsituaties effectief te voorkomen en aan te pakken. Daarom richt het programma zich niet alleen op professionals, maar ook op beleidsmakers en bestuurders van instellingen voor opvang, (jeugd)hulp, jeugdbescherming/-reclassering, scholen, gemeenten en rijksoverheid. Samenwerking en afstemming vanuit de visie 1 gezin, 1 plan en een duidelijk belegde regie zijn daarbij essentieel. Het uitgangspunt is de regie zoveel mogelijk bij ouders en jeugdigen te laten. Met onze focus op preventie, hulp op maat en dichtbij huis, en samenwerking met en rondom gezinnen sluiten we nauw aan bij de transformatiedoelen.

Met het oog op professionalisering rekent dit programma ook initiële beroepsopleidingen en studenten in de sectoren zorg en welzijn, gezondheidszorg, kinderopvang en onderwijs tot zijn doelgroep.

3. Inhoud programma

Het programma *Veilig opgroeien* richt zich op het verbeteren van de veiligheid van jeugdigen in verschillende contexten waarin zij opgroeien: het gezin, gezinsvervangende opvoedsituaties, school, kinderopvang en buurt (het publieke domein). Wij dragen bij aan het voorkomen, signaleren en stoppen van kindermishandeling, conflictscheidingen, (cyber)pesten en loverboyproblematiek. Ook werken we aan effectieve hulp voor jeugdigen om de schadelijke gevolgen hiervan te verminderen. In het kader van onze brede kennisfunctie maken we kennis hierover toepasbaar voor en met de praktijk. Met subsidie van het ministerie van Veiligheid en Justitie (SWING project) ondersteunen we gecertificeerde instellingen en gemeenten bij de vernieuwing van jeugdbescherming en -reclassering. Kennis hierover verspreiden we via een digitaal en fysiek kennisnetwerk.

In 2017 sluiten we met onze activiteiten aan bij de transformatie van het jeugdstelsel en de ontwikkeling van de integrale regionale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. We besteden extra aandacht aan kennis die gemeenten kunnen gebruiken om hun regierol en regiovisie zo goed mogelijk uit te voeren.

We onderscheiden de volgende speerpunten:

- a. Preventie en vroegsignalering kindermishandeling;
- b. Multi Disciplinaire Aanpak++;
- c. Effectieve hulp voor mishandelde kinderen;
- d. Samen werken aan veiligheid;
- e. Integrale aanpak KMHSG samen met Movisie;
- f. Nieuwe jeugdbescherming.

De keuze voor deze speerpunten is tot stand gekomen na raadpleging van VWS (cluster risicojeugd), VNG, stakeholders vertegenwoordigd in de Innovatiearena Veilig opgroeien (waaraan gemeenten, praktijkorganisaties en cliënten deelnamen), de Kring van Veiligheid, en een analyse van individuele en collectieve kennisvragen die we bij het Nederlands Jeugdinstituut hebben binnengekregen.

Ad a. Inzet vanuit basisvoorzieningen en wijkteams is belangrijk om kindermishandeling en conflictscheidingen te voorkomen en kwetsbare gezinnen vroegtijdig te signaleren. Gezinnen kunnen zo worden geholpen om zelf en samen met hun netwerk te zorgen voor duurzame veiligheid en betere ontwikkelingskansen voor kinderen. Wij ondersteunen gemeenten en professionals bij preventie van kindermishandeling en beleidsontwikkeling voor risicogroepen. Met steun van de Bernard van Leer Foundation ontwikkelden wij een Monitor Aanpak Kindermishandeling en Huiselijk Geweld die gemeenten helpt bij het ontwikkelen en monitoren van hun beleid. Circa tweederde van de gemeenten zijn inmiddels aangesloten. In 2017 stimuleren we betere benutting van deze monitor.

Ad b. Gemeenten moeten in samenwerking met hun uitvoerende partners eind 2018 de Multi Disciplinaire aanpak++ (MDA++) bij ernstige en/of hardnekkige geweldsproblematiek hebben vormgegeven. NJi en Movisie ondersteunen i.s.m. de VNG de ontwikkeling en implementatie daarvan. Met diverse Europese landen ontwikkelen we een trainingspakket en Europees trainersnetwerk gericht op multidisciplinaire besluitvorming en samenwerking in situaties van onveiligheid (MAPCHiPP).

Ad c. Mishandelde kinderen en hun ouders krijgen vaak geen passende hulp waardoor geweld en verwaarlozing en schadelijke gevolgen voortduren. NJi zet in op het versterken van hulp op maat, dichtbij huis door het toepasbaar maken van kennis over modulair hulpaanbod voor wijkteams en gemeenten. We ondersteunen basisprofessionals bij trauma-georiënteerd werken, zodat zij mogelijke trauma's tijdig signaleren, weten hoe zij zelf jeugdigen kunnen ondersteunen en wanneer specialistische hulp nodig is.

Ad d. De vorming van Veilig Thuis organisaties en sociale wijkteams bieden nieuwe kansen om met het gezin, hun netwerk en gespecialiseerde zorgverleners, duurzame veiligheid te realiseren. In de praktijk bestaan nog veel vragen over wat werkt in deze samenwerking en welke competenties dat van de verschillende professionals vraagt. Het NJi ondersteunt de praktijk door met hen te beschrijven en uit te wisselen wat werkt en wat nodig is.

Ad e. Gezien de samenhang tussen kindermishandeling, huiselijk geweld en seksueel geweld, werken we met Movisie aan een gezamenlijk meerjarenprogramma gericht op duurzame veiligheid in gezinnen en relaties. Speerpunten voor 2017 zijn MDA++, conflictscheidingen en het ontwikkelen en verspreiden van een inhoudelijke visie op de integrale aanpak huiselijk geweld en

kindermishandeling. Het gezamenlijke programma wordt mede gefinancierd uit een aparte VWS programmasubsidie.

Thema's die wij oppakken met programma- of projectsubsidies zijn onder andere de Nieuwe Jeugdbescherming (V&J; hiervoor als punt f. genoemd), aanpak slachtoffers loverboys (VWS/VNG), besluitvorming over uithuisplaatsing (ZonMw), veiligheidsbeleid op scholen (onderwijsinstellingen) en pesten (vermogensfondsen).

4. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners

Standaarden, nieuwe werkwijzen en 'good practices' ontwikkelen, beschrijven en uitwisselen, doen we samen met professionals en (netwerken van) instellingen die opvang, onderwijs of zorg voor jeugd bieden (zoals aanbieders van jeugd- en opvoedhulp, gecertificeerde instellingen, jeugd-ggz, kinderopvang, scholen), het landelijk platform Veilig Thuis en het juridisch werkveld (rechters, mediators, OM). Bij de integrale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling werken we daarnaast samen met Movisie, VNG en gemeenten. Met brancheorganisaties (o.a. VNG, Jeugdzorg Nederland, GGD-Nederland), gemeenten en ministeries vindt inhoudelijke en programmatische afstemming plaats.

Het programma werkt ook samen met TNO, NCJ, Samenwerkende Inspecties, Raad voor de Kinderbescherming en diverse universiteiten en hogescholen in projecten en onderlinge kennisuitwisseling. Met de particuliere fondsen zoals Augeo, Bernard van Leer Foundation en Stichting Kinderpostzegels Nederland wordt inhoudelijk afgestemd en samengewerkt. De samenwerking met de Jongerentaskforce Kindermishandeling wordt in 2017 geïntensiveerd.

Samenwerking met andere programma's

Met de programma's *Basiszorg in de wijk* en *Vakmanschap* ondersteunen we wijkteams bij het signaleren van en handelen bij onveilige gezinssituaties. Voor Preventie en vroegsignalering wordt samengewerkt met het programma *Sterke Basis*. Met het programma *Monitoring en onderzoek* werken we aan indicatoren en instrumenten om veiligheid van jeugd te meten en monitoren. Veiligheid in en om het onderwijs, inclusief pesten, is een gezamenlijk thema met het door OCW gesubsidieerde programma *Onderwijs-Jeugdzorg*.

5. Resultaten

Outcome

We ondersteunen professionals, instellingen en gemeenten om onveilige situaties voor jeugdigen vaker te voorkomen, eerder te signaleren, effectief en duurzaam te stoppen en ervoor te zorgen dat jeugdigen (en hun omgeving) eerder en effectievere hulp krijgen zodat de opgelopen schade beperkt blijft. Wij meten de effecten van onze inspanningen onder andere door stakeholders te raadplegen en (op instituutniveau) klanttevredenheidsonderzoek uit te voeren.

Activiteit	Resultaat (output)
Kennisfunctie Veilig opgroeien	
Kennisoverdracht veilig opgroeien (kennisvragen, dossier, lezingen, artikelen, persvragen)	Up-to-date houden van het dossier Kindermishandeling en themapagina loverboys; online en offline kennisverspreiding en -uitwisseling voor gemeenten over integrale aanpak huiselijk geweld-kindermishandeling; circa 300 individuele kennisvragen en 5 persvragen beantwoord; minimaal 3 lezingen of workshops gegeven; 1

	collectieve kennisvraag beantwoord; deelname aan minimaal 4 expertmeetings of begeleidingscommissies; publicatie van minimaal 2 artikelen.
Collectief tegen kindermishandeling	Beschrijving en verspreiding van de opbrengsten van de Collectieven tegen Kindermishandeling uit 2016
Preventie en vroegsignalering kindermishandeling	
Preventie	I.s.m. wijkteams en gemeenten ondersteunen van preventieve werkwijzen en beleidsontwikkeling door: bijeenkomsten voor gemeenten en professionals; beschrijving van good practices; actualisering van de bestaande tipsheet voor gemeenten en zo nodig nieuwe factsheets of AV-materiaal gericht op kennisdeling.
Vroegsignalering	kennisoverdracht en tools voor vroegsignalering en een betere intersectorale aanpak en ketensamenwerking m.b.t. risicogezinnen
MDA++	
Ondersteuning van gemeenten en uitvoerende partners bij het vormgeven van de Multidisciplinaire aanpak++ bij ernstige en/of hardnekkige geweldsproblematiek	I.s.m. Movisie bijdragen aan de ontwikkeling en implementatie van MDA++ door: ontwikkelen van kwaliteitsstandaarden in samenwerking met voorlopers MDA++; basiskennis ontsluiten en verspreiden aan organisaties en gemeenten; concrete hulpmiddelen ontwikkelen voor uitvoering en implementatieproces; vraagbeantwoording; het begeleiden van minimaal één van de vier of vijf doe-werk trajecten (pilots) bij een aantal gemeenten.
MAPCHiPP: EU project gericht op multidisciplinaire aanpak	Trainingspakket ontwikkeld en Europees trainersnetwerk opgericht gericht op multidisciplinaire besluitvorming en samenwerking in situaties van onveiligheid.
Effectieve hulp voor mishandelde kinderen	
Modulair aanbod na kindermishandeling	(digitale) factsheet met basisinformatie voor managers en inkopers en verdiepende informatie voor professionals; learn & share bijeenkomst met zorgaanbieders en wijkteamprofessionals over modulair aanbod in de praktijk; beschrijving drie praktijkvoorbeelden op website
Trauma-georiënteerd werken voor basisprofessionals	factsheet over en tools voor trauma-georiënteerd werken in theorie en praktijk voor basisprofessionals.
Samen werken aan veiligheid	
Verbinding wijkteams, Veilig thuis, gespecialiseerde zorg	Handreiking en toolkit voor effectieve samenwerking tussen wijkteams, Veilig Thuis en gespecialiseerde zorg; beschrijving van 6 a 8 praktijksituaties van kindermishandeling die inzicht geven in (de complexiteit van) de problematiek en wat werkt in de gezamenlijke aanpak.
Professionalisering jeugdprofessionals	Handreiking met competentieprofielen voor verschillende soorten jeugdprofessionals; i.s.m. veld ontwikkeld product (tool, scholingsaanbod) voor verdere professionalisering.
Preventie en vroegsignalering van onveilige opgroeisituaties	
Monitor Aanpak Kindermishandeling en Huiselijk geweld	Gemeenten zijn ondersteund bij het vormgeven en monitoren van hun beleid m.b.t. aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld. Kennis over relevante indicatoren en effectieve aanpak is bekend bij gemeenten.
Inventarisatie vroeg preventieve interventies kindermishandeling	Voorstudie vroeg preventieve interventies ter voorkoming en vroegtijdige signalering van kindermishandeling i.s.m. consortium o.l.v. UVA

Geweld in afhankelijkheidsrelaties in curricula opleidingen	Stimuleren en monitoren van aandacht voor GIA in curricula van initiële opleidingen in MBO, HBO en WO (i.s.m. Movisie)
Pesten en Ouderbetrokkenheid	Bevorderen van betrokkenheid van ouders en samenwerking tussen school en ouders in het tegengaan van pesten.
Veiligheidsbeleid op scholen	Adviseren en ondersteunen van scholen voor VO bij het realiseren van een veilig leerklimaat door een goed veiligheidsbeleid te implementeren en dit in een cyclisch proces te monitoren, evalueren en bij te stellen.
Duurzame veiligheid realiseren (aanpak kindermishandeling)	
LIRIK training	Professionals in instellingen voor jeugdhulp, jeugdbescherming, wijkteams, jeugdgezondheidszorg e.d. hebben kennis over veiligheids- en risicotaxatie, zorgvuldig beslissen en gebruik van de LIRIK hierbij.
Ouderschap Blijft	Delen en doorontwikkelen van kennis over omgangsbegeleiding en – bemiddeling en de methodiek Ouderschap Blijft. Organisaties zijn getraind in goede uitvoering van de methodiek.
Onderzoek instrument uithuisplaatsing	Inzicht in de effecten van het instrument “Beslissen over uithuisplaatsing” (uit de Richtlijn UHP) en ondersteuning door een gedragswetenschapper op de betrouwbaarheid en validiteit van beslissingen; op basis hiervan doorontwikkeling van het instrument.
Effectonderzoek Signs of Safety	Inzicht in de effecten van Signs of Safety op veiligheid van kinderen en empowerment van gezinsleden (i.s.m. TNO)
Implementatie RiS	Goed gebruik van het Risicotaxatie Instrument Seksueel Grensoverschrijdend gedrag (RiS)
Integrale aanpak huiselijk geweld – kindermishandeling (projectsubsidie VWS)	
Kennis voor gemeenten	Visie op de integrale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is ontwikkeld en verspreid; ‘Gia-portal’: De speciale website voor gemeenteambtenaren over huiselijk geweld en kindermishandeling is ontwikkeld en onderhouden op basis van externe input van de doelgroep; vraagbeantwoording.
Conflictscheidingen	Stimuleren en ondersteunen van intersectorale aanpak van conflictscheidingen en versterken van deze aanpak met kennis over (aanpak) partnergeweld door netwerkvorming, kennisuitwisseling en in overleg met veldpartners te ontwikkelen producten.
Nieuwe Jeugdbescherming (SWING) (projectsubsidie VenJ)	
Doorontwikkeling vernieuwing JB/JR	Ondersteunen, monitoren en evalueren van vernieuwingsprojecten in de praktijk; kennisuitwisseling en – kennisverspreiding over de resultaten
Kennisnetwerk gedwongen kader	Online kennisuitwisseling via www.nieuwejeugdbescherming.nl en dossier jeugdbescherming; offline kennisuitwisseling via regionale en landelijke bijeenkomsten en een landelijk slotcongres. Gericht op gecertificeerde instellingen, ketenpartners en gemeenten.
Aanpak slachtoffers loverboys	
Aanpak slachtoffers loverboys en mensenhandel in gemeenten	Gemeenten hebben vanuit hun beleidsrol voldoende inzicht in specifieke loverboy/mensenhandelproblematiek; Gemeenten weten welke inzet wijk- en gebiedsteams kunnen bieden aan (potentiële) slachtoffers van loverboys/mensenhandel; De producten van de cie. Azough zijn inzetbaar voor gemeenten; Het is duidelijk welke kennis uit andere landen beschikbaar is en hierbij ingezet kan worden.

Programma (Kosten)effectiviteit en Integrale Jeugdhulp

1. Inhoud programma

Het kernthema van dit programma is 'effectiviteit van praktijk en beleid in het jeugddomein'. Het gaat daarbij om weten en doen wat werkt, onderbouwd door kennis. Die kennis betreft wetenschappelijke kennis én praktijkkennis van professionals én ervaringskennis van cliënten. In dit programma is de ambitie om een beweging te creëren en te faciliteren naar meer effectieve en meer integrale jeugdhulp en ook naar een effectiever en meer integraal jeugdbeleid. We beogen gemeenten, instellingen en professionals handvatten te bieden om resultaten van praktijk en beleid in kaart te brengen en daar van te leren door met elkaar het gesprek aan te gaan over 'doen wat werkt'.

We stimuleren een voortdurende zoektocht naar mogelijkheden om de kwaliteit van praktijk en beleid te verbeteren. Dit brengt vernieuwing en maakt jeugdinterventies en jeugdbeleid doeltreffender en kosteneffectief. In de komende tijd zullen we met de belangrijkste partners in het jeugdveld een volgende kwaliteitsslag maken door het stimuleren van de beweging naar 'doen wat werkt'. Samen met vertegenwoordigers uit praktijkinstellingen, gemeenten, brancheorganisaties, cliëntenorganisaties, beroepsorganisaties, universiteiten en hogescholen en kenniscentra, hebben we een 'Denktank Evidence Based Practice in de jeugdhulp' gevormd en samen met hen werken we aan een herdefiniëring en herpositionering van het 'evidence based werken' en aan een bijbehorende werkagenda voor de effectiviteitsbeweging in het nieuwe jeugdstelsel. In aansluiting daarop zet ook het Samenwerkingsverband Effectieve Jeugdhulp Nederland (SEJN) een volgende stap als lerend netwerk op het verbeteren van kwaliteit en effectiviteit. Het SEJN is een interactief netwerk van 32 praktijkinstellingen en drie kennis- en onderzoeksinstellingen, waaronder het NJi, dat inmiddels zijn achtste jaar in gaat. Dit netwerk houdt een uitwisseling op gang tussen praktijk, beleid en wetenschap over effectiviteit wil een samenhangende meet- en verbeterbeweging in de jeugdsector realiseren. Het SEJN is nu begonnen met het opzetten van een lerende databank die de vergelijking van zorguitkomsten tussen instellingen en tussen vergelijkbare doelgroepen of interventies mogelijk maakt.

De basis kennisactiviteiten van dit programma dragen bij aan collectieve kennis over integrale jeugdhulp en effectiviteit en kosteneffectiviteit van interventies en daarnaast aan beter onderbouwde beleidsbeslissingen op basis van deze kennis. We bundelen deze kennis in kennisdossiers en in de Databank Effectieve Interventies, databank Wat Werkt en de databank Instrumenten. De 'Denktank Evidence Based Practice in de jeugdhulp' zal mede richting geven aan de verdere ontwikkeling van deze databanken, zodanig dat de databanken bijdragen aan de effectiviteitsbeweging in het veld. Speciale aandacht krijgt daarbij de zoektocht naar werkzame elementen in interventies. Een belangrijke kennisvraag is of werkzame elementen het mogelijk maken om op flexibele wijze een effectief antwoord te bieden op de unieke situatie van cliënten.

Een tweede kernthema van dit programma is 'integrale jeugdhulp'. Integrale jeugdhulp is jeugdhulp die passend en samenhangend is. Passende jeugdhulp is hulp die zo licht en 'normaal' als mogelijk is, maar ook direct intensief waar nodig. Dit veronderstelt een goede verbinding en snel schakelen tussen generalistische basiszorg en specialistische jeugdhulp (verticale integratie). Samenhangende jeugdhulp is hulp vanuit het principe één gezin, één plan, waarbij de deskundigheid vanuit verschillende sectoren beter benut en in samenhang wordt aangeboden. Dit veronderstelt een intensievere samenwerking van specialisten vanuit verschillende sectoren (horizontale integratie). We richten ons op het ondersteunen en toerusten van professionals, beleidsmakers en gemeenten om integrale jeugdhulp vorm te geven. We organiseren kennispraktijknetwerken en beschrijven praktijkvoorbeelden rond actuele kennisvraagstukken die vanuit het veld opkomen. Voorbeelden van

actuele kennisvragen zijn: de wijze waarop verschillende beroepsgroepen de diverse richtlijnen kunnen gebruiken en hoe deze richtlijnen zich tot elkaar verhouden, wie welke (behandel-) verantwoordelijkheden heeft bij integraal werken, op welke wijze het werken met prestatie-indicatoren mogelijk is bij integrale jeugdhulp en hoe we de effectiviteit van integrale jeugdhulp inzichtelijk kunnen maken. Een specifieke kennisvraag bij integrale pleegzorg is welk integraal en samenhangend pakket van hulp aan kind, ouders en pleegouders leidt tot succesvolle pleegzorg. Bij de doorontwikkeling van dit thema zal meer focus komen te liggen op het implementeren en verspreiden van alle kennis die we afgelopen jaren hebben verzameld, een actievere samenwerking met gemeenten (inmiddels is er samen met de VNG en een aantal gemeenten een eerste initiatief voor een werkgroep pleegzorg) en een nog krachtigere boodschap van ons aan het veld (aanbieders én gemeenten) dat een integrale benadering van pleegzorg noodzakelijk is om kinderen zo veel mogelijk baat te laten hebben bij een (tijdelijk) ander gezin.

In aansluiting op 'effectiviteit' is het thema 'kosteneffectiviteit' onderdeel van dit programma. Gemeenten staan voor de taak om de maatschappelijke doelen van het jeugdbeleid te realiseren. Gemeenten geven aan dat zij zich afvragen welke kennis hen helpt om te komen tot onderbouwde keuzes in het jeugdbeleid en bij de zorginkoop. Gemeenten kunnen de meet-, spreek en verbeterbeweging benutten om hun rol als opdrachtgever te vervullen. In het programma stimuleren we gemeenten om instellingen te bevragen op hun bijdrage aan de maatschappelijke doelen van het jeugdbeleid en op de wijze waarop instellingen hun eigen resultaten meten en benutten voor kwaliteitsverbetering van de hulp. Naast kennis over de effectiviteit van zorg komt dan ook kennis over kosteneffectiviteit in beeld. We ondersteunen gemeenten bij de zorginkoop met kennis over effectiviteit en kosteneffectiviteit van interventies. Kennis over kosteneffectiviteit van interventies voor jeugd is nog relatief beperkt. We hebben de huidige stand van zaken over kosteneffectiviteit in beeld gebracht en we coördineren een samenwerkingsverband met diverse kennispartners om nieuwe kennisactiviteiten op dit thema te genereren. Daarnaast geven we rond het thema kosteneffectiviteit internationale kennisuitwisseling vorm met de Dartington Social Research Unit in Engeland.

2. Doel, doelgroep en maatschappelijke outcome

Doel

Doel van het programma is bevorderen dat preventieve ondersteuning en jeugdhulp vraaggericht, passend, samenhangend, werkzaam en kosteneffectief zijn, om daarmee het welzijn van kinderen en hun gezinnen te vergroten.

Doelgroep

Het programma richt zich primair op professionals, beleidsmedewerkers en bestuurders in de jeugdsector en het passend onderwijs, op bestuurders en beleidsmakers van gemeenten en op cliëntvertegenwoordigers in het jeugdstelsel.

Maatschappelijke outcome en bijdrage aan transformatiedoelen

Het programma draagt bij aan meer en betere kennis over passende en samenhangende hulp en over (kosten)effectiviteit. Benutting van deze kennis leidt tot beter toegeruste professionals en meer evidence based interventies, voorzieningen en beleid en draagt zo bij aan een betere kwaliteit van praktijk en beleid in het jeugddomein. Uiteindelijk draagt dat bij aan meer psychosociaal gezonde jeugdigen en meer bekwame opvoeders. In aansluiting op deze maatschappelijke impact van het programma draagt het programma ook bij aan de transformatiedoelen van de jeugdwet. Als professionals en beleidsmakers weten en doen wat werkt, dan bevordert dat de realisatie van sneller

effectieve hulp dicht bij huis. En als professionals en beleidsmakers meer kennis hebben over integrale jeugdhulp, dan bevordert dat de samenwerking rond gezinnen: 1-gezin, 1-plan, 1-regisseur.

3. Belangrijkste spelers en externe samenwerkingspartners

Het programma komt tot uitvoering in afstemming en samenwerking met de volgende partners: gemeenten, VNG, ministeries, brancheorganisaties, (netwerken van) instellingen die zorg voor jeugd en passend onderwijs bieden (waaronder de partners en deelnemers van het SEJN), universiteiten, kenniscentra (waaronder kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie en het kenniscentrum LVB) en cliëntvertegenwoordigers.

De opdrachtgevers en de samenwerkingspartners bij de erkenningstrajecten en de DEI zijn: ministerie VWS, Ministerie V&J, NCJ, RIVM/CGL, Movisie, NISB, Vilans, en Trimbos-instituut. Voor het thema 'Integrale Jeugdhulp' zijn de belangrijkste samenwerkingspartners: de VNG, de kenniscentra KJP en LVB, Trimbos-instituut, cliëntvertegenwoordigers en experts van aanbieders voor jeugdhulp.

Het Samenwerkingsverband Effectieve Jeugdhulp Nederland (SEJN) is een interactief netwerk van 32 praktijkinstellingen en drie kennis- en onderzoeksinstellingen, waaronder het NJi.

Verder wordt intensief samengewerkt met de zes landelijke consortia die i.o.v. ZonMw werken aan het 'indikken' van effectieve jeugdinterventies.

Voor kosteneffectiviteit is een samenwerkingsverband gevormd met het Verwey-Jonker Instituut, RIVM, Erasmus MC (afdeling Maatschappelijke Gezondheidszorg), Trimbos-instituut, Universiteit Maastricht (Vakgroep HSR) en Universiteit Groningen.

Binnen de pleegzorg wordt nauw samen gewerkt met Pleegzorg Nederland, de Nederlandse Vereniging van Pleeggezinnen, VNG, VWS en een landelijke werkgroep van gemeenten.

Internationale samenwerking is opgezet met de Dartington Social Research Unit in Engeland.

4. Resultaten

Basis kennisactiviteiten	Resultaat
Kennisfunctie (Kosten)effectiviteit en Integrale jeugdhulp (nationaal en internationaal)	Vragen n.a.v. de kennisdossiers op www.nji.nl zijn beantwoord 3-5 lezingen op congressen, tijdens studiedagen van beroepsverenigingen, gemeenten of instellingen Deelname/bijdrage aan internationale congressen, internationale samenwerkingsverbanden 5-10 artikelen en/of blogs Deelname aan minimaal 2 expertmeetings of begeleidingscommissies Participatie aan discussies en werkgroepen op www.kennisnetjeugd.nl Editie 2017 van het congres Jeugd in Onderzoek is, i.s.m. de partners, goed voorbereid en succesvol verlopen en Editie 2018 is in voorbereiding Internationale kennisfunctie: uitwisseling met Dartington of internationale studiereis is gerealiseerd
Kennisdossiers KEIJ	De kern dossiers Effectieve jeugdhulp (inclusief kosteneffectiviteit), Integrale jeugdhulp, Residentiële Jeugdhulp en Pleegzorg zijn actueel
Databanken rondom effectiviteit: Databank effectieve Interventies (DEI)	Zie verder Kennisprogramma

• Databank Wat werkt en werkzame elementen • Databank Instrumenten • CAP-J	
Speerpunten 2017 gericht op transformatiedoelen	Resultaat
Integrale Jeugdhulp	• Kennispraktijknetwerk is georganiseerd op vraagstukken rond effectiviteit van integrale jeugdhulp, samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp (met programma Onderwijs-Jeugd) en/of gebruik richtlijnen (met programma Vakmanschap) • Bevorderen doorlopende ketens: aansluiting wijkteams en integrale jeugdhulp (met programma Basiszorg) • Drie pilotregio's zijn gevolgd, ondersteunend en beschreven op vraagstukken rond werken met prestatie-indicatoren, afstemming op privacy-kwesties en gebruik richtlijnen • Ondersteuning implementatie multifocale teams (in opdracht van Kenter)
Integrale pleegzorg	• De gemeentelijke werkgroep pleegzorg is ondersteund en een product voor gemeenten dat hen helpt de pleegzorg in te richten en te vernieuwen is ontwikkeld • Jeugdhulp in gezinsvormen (VWS) • Methodiekhandleiding pleegzorgbegeleiding, i.s.m. PI Research (SKN: Stichting Kinderpostzegels Nederland) • Handleiding matching pleegzorg en gezinshuizen i.s.m. PI Research (SKN) • Kennisnetwerk Pleegzorg (SKN) • Mini-conferentie pleegzorg 2017 (SKN)
Meten, Spreken en Verbeteren en SEJN	• Handreiking voor 'basiszorg in de wijk' om meet-, spreek- en verbeterbeweging in te zetten (met programma Basiszorg) • Coördinatie SEJN en organisatie Effectiviteitsplatform SEJN (in opdracht van instellingen SEJN) • Kennispraktijknetwerk Residentiele Jeugdzorg (in opdracht van instellingen SEJN) • Bijdrage geleverd aan opzetten Lerende Databank Jeugd van het SEJN • Bijdrage geleverd aan ontwikkeling digitale ZRJ (met programma Monitoring) • Bijdragen aan het ontwikkelen van de transformatiedialoog in de gemeente Nijmegen met de Academische Werkplaats Jeugd Nijmegen (ZonMw)
Kosteneffectiviteit	• Coördinatie samenwerkingsverband Kosteneffectiviteit • Kostenhandleiding is ontwikkeld (t.b.v. zowel DEI als t.b.v. kosteneffectiviteitsonderzoek) • Expertmeeting met veldpartijen is georganiseerd
Denktank Evidence based werken	• Op basis van de uitkomsten van de 'Denktank Evidence based werken' zijn activiteiten voor de implementatie van de resultaten bepaald en uitgevoerd
Opdrachten Effectiviteit	• Beschrijven, onderbouwen en implementeren van interventies (Fides, IAG)

	• Bijdragen aan de studie naar werkzame elementen voor externaliserende gedragsproblematiek van het Consortium EXTRACT (ZonMw) • Bijdragen aan de studie naar werkzame elementen voor ernstige opvoedprobleem en multiprobleemgezinnen van het Consortium We2-Severe (ZonMw)
Bekostiging en opdrachtgeverschap	Het gaat om: bijdragen aan meet-, spreek en verbeterbeweging bij gemeenten en instellingen en specifiek stimuleren van kwaliteitsverbetering door dit een plek te geven in bekostiging en opdrachtgeverschap Concrete resultaten zijn uitgewerkt in samenwerking met de programma's Ondersteuning transformatie en Monitoring. Projectleiding ligt bij Ondersteuning transformatie en bij dit programma staan de resultaten.

Programma Vakmanschap

1. Inhoud programma

Jeugdigen en gezinnen die vragen of problemen hebben bij opgroeien en opvoeden moeten kunnen rekenen op hulp van vakbekwame professionals. Professionals die op basis van kennis over wat werkt én kennis over het betreffende gezin en diens netwerk, samen met het gezin een goede afweging kunnen maken over de best passende en meest effectieve hulp. Een belangrijk doel van de transformatie is dat professionals de ruimte krijgen om hun vak uit te oefenen, met nadruk op kwaliteit en aandacht voor het terugdringen van bureaucratie. Deze ontwikkeling van 'ruimte voor de professional' raakt elke individuele professional (denk aan veranderingen in opleidingen, beroepsregistratie, leven lang leren), maar vraagt ook veel van de beroepsgroep (denk aan professionele standaarden, beroepsprofielen). Dit alles speelt zich af in een context van teams, organisaties, gemeenten of regio's die in ontwikkeling zijn en onderling van elkaar verschillen.

De professionaliseringsbeweging in het jeugddomein is al enige tijd aan de gang, en is voor de jeugdhulp verankerd in de Jeugdwet. De uitwerking hiervan krijgt onder andere vorm in het Programma Professionalisering jeugdhulp en jeugdbescherming en het Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming (beiden gefinancierd door VWS via projectsubsidie). Daarnaast maken verschillende sectoren en beroepsgroepen in het brede jeugddomein een eigen ontwikkeling door, denk aan welzijn, kinderopvang, onderwijs. Deze ontwikkeling verloopt niet overal gelijktijdig of op dezelfde manier, maar kent wel veel parallellen. De kern van het Programma Vakmanschap is het verder bevorderen van de beweging naar vakbekwame en autonome professionals in het brede jeugddomein. Het Nederlands Jeugdinstituut kan het verschil maken door op deze thema's kennisbronnen, ontwikkelingen en producten te verbinden en in samenhang te presenteren aan professionals, bestuurders en beleidsmakers.

Het Programma Vakmanschap levert met haar activiteiten vooral een bijdrage aan twee focuspunten van het Nederlands jeugdinstituut, opgesteld naar aanleiding van de transformatiedoelen:

- *Meer ruimte voor professionals door ondersteunen van het veld bij ontwikkelen van de lerende professional met gebruik van kennis, professionele standaarden en reflectie.*
- *Professionaliseringsslag eerste lijn en het versterken van wijkteams op organisatie en inhoud.*

We voorzien vanuit het programma in een algemene kennisfunctie op vakmanschap en professionalisering in het jeugddomein en kunnen flexibel inspelen op actuele vragen. Daarnaast onderscheiden we voor 2017 op basis van signalen uit het werkveld en van onze samenwerkingspartners vijf speerpunten:

- *Vergroten van autonomie van professionals door het gebruik van professionele standaarden.* Professionele autonomie ofwel professionele ruimte bestaat bij de gratie van afspraken van de beroepsgroep zelf, bijvoorbeeld over beroepsregistratie, verantwoorde werktoedeling, het werken met richtlijnen en beroepsstandaarden. Deze afspraken maken is niet afdoende, het gaat er daarnaast om hoe deze gehanteerd worden. De basis hiervoor wordt gelegd in het initieel onderwijs, de verdieping komt gedurende het werk in het jeugddomein. Voor het brede jeugddomein bestaan er veel professionele standaarden en het is van belang dat er voor professionals, bestuurders en beleidsmakers in werkveld van sociale domein, zorgdomein en onderwijs duidelijk is wat voor wie van toepassing is op welke moment.
- *Stimuleren van een leven lang leren (reflectie en bijhouden van vakkennis)* Professionals blijven een leven lang leren. In 2017 leggen we in dit kader de nadruk op twee actuele vraagstukken. Ten eerste het leren in 'nieuwe' samenwerkingen en het leren op de werkvloer vanuit netwerkstructuren/fluïde organisaties. Centraal hierbij staat de vraag hoe

professionals in wijkteams (al dan niet vanuit een specialistische ‘moederorganisatie’) hun vak bijhouden (welke methoden/modellen hanteren teams voor na- bijscholing en consultatie bij specialistische zorg en hoe is hierbij ruimte voor generalistisch werken én specialisme (*T shaped professional*)). Ten tweede het vraagstuk rondom effectieve reflectie: hoe geven teams (in de volle breedte van de jeugdhulp) vorm aan effectieve reflectie als onderdeel van het dagelijks handelen.

- *Het in de praktijk vormgeven van gedeelde besluitvorming met kinderen, jongeren en hun ouders.* Gedeelde besluitvorming leidt tot beter geïnformeerde cliënten die vaker tevreden zijn over de hulpverlening. Ook zijn er sterke aanwijzingen dat gedeelde besluitvorming leidt tot betere resultaten tegen lagere kosten. In de jeugdhulp en jeugdbescherming leeft de vraag hoe je dit concreet vorm geeft en hoe je omgaat met dilemma’s (bijvoorbeeld hoe gedeelde besluitvorming samengaat met ouders met een verstandelijke beperking of met jeugdbeschermingsmaatregelen). Er is behoefte aan verdiepende voorbeelden vanuit de praktijk van de jeugdhulp.
- *Effectieve implementatie in het jeugddomein*
Nieuwe kennis of een nieuwe aanpak in de hulp aan jeugdigen kan alleen impact hebben als deze daadwerkelijk gebruikt, toegepast wordt. Goede implementatie is daarbij cruciaal, zowel op het niveau van een individuele professional (*Hoe implementeer je effectief kleine veranderingen in de dagelijkse praktijk als autonome professional?*) als op het niveau van een organisatie (*Hoe zorg je dat vernieuwingen ingevoerd worden en tot verbetering leiden?*). Denk aan de invoering van richtlijnen of het breder verspreiden van lokale goede voorbeelden. Algemene (inter)nationale kennis over effectieve implementatie wordt nog niet altijd benut, omdat het niet breed verspreid is en steeds vertaling vraagt naar de specifieke context van een verandering.
- *Professionalisering in specifieke context: wijkteams en kinderopvang*
Professionalisering is in het hele jeugddomein aan de orde, maar is tot nu toe beter uitgewerkt voor de specialistische hulp/zorg dan voor de basisvoorzieningen en vrij toegankelijke hulp. Voor 2017 zullen we specifiek aandacht besteden aan de ontwikkelingen in wijkteams en kinderopvang/vve.
Wijkteams: Wat betekent ‘meer ruimte voor de professionals’ specifiek voor professionals in wijkteams? In samenwerking met het programma Basiszorg inventariseren we knelpunten en oplossingen. Hierdoor werken we mee aan de ontwikkeling van de *T shaped professional* en het generalistisch werken met jeugd en gezin in de wijk. Daarnaast dragen we bij aan verdere implementatie van wijkteamswerkenmetjeugd.nl.
Kinderopvang/VVE: Centraal staat de vraag: wat kan deze sector leren en benutten vanuit de professionaliseringsbeweging in de jeugdhulp en jeugdbescherming en vice versa? Samen met het programma Sterke Basis inventariseren we knelpunten, behoeften en oplossingsrichtingen.

2. Doelen en doelgroepen

Doelen

Doel van het programma is een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van vakbekwame en autonome professionals in het jeugddomein, zodat deze professionals met behoud van de regie bij het gezin sneller tot de juiste hulp komen. Dit doen we door – vanuit onze landelijke en onafhankelijke functie – lokale of regionale kennis te verzamelen en te bundelen en te verspreiden. Maar ook internationale kennis te ontsluiten en beschikbaar te maken. Bovendien wordt deze kennis vertaald en toepasbaar gemaakt in praktische producten, zodat professionals, teams/organisaties er zelf mee aan de slag kunnen.

Doelgroepen

Het programma Vakmanschap richt zich primair op de professionals in het brede jeugddomein, maar ook op hun teamleiders, managers, beleidsmedewerkers, bestuurders en financiers. Voor

enkele speerpunten focust het programma zich op professionals een specifieke context. Daarnaast zijn er diverse partners die het voortouw nemen in belangrijke ontwikkelingen rondom vakmanschap: hogescholen voor het maken van initieel opleidingsaanbod, de branches voor het maken van afspraken op organisatieniveau, cliëntenorganisaties die voor de belangen van cliënten staan, de beroepsverenigingen op het gebied van richtlijnen, beroepscode en tuchtrecht etc. Met deze partners werken we samen

3. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners

Vakmanschap is bij uitstek een thema waarin het NJi in co-creatie met andere stakeholders werkt. Allereerst met professionals zelf. Met hen werken we intensief samen bij het verzamelen en verspreiden van kennis en het ontwikkelen van producten. Daarnaast zoeken we op eenzelfde wijze steeds de samenwerking met cliënten(organisaties). Verder participeren we in relevante landelijke en internationale netwerken en werken we samen met beroepsverenigingen, brancheorganisaties, werkgeversorganisaties, kenniscentra, opleidingen en opleidingsinstituten. Een aantal wordt hier specifiek genoemd, echter deze lijst is niet uitputtend: brancheorganisaties (Jeugdzorg Nederland, Sociaal Werk Nederland, VGN, GGZ-Nederland, Actiz), beroepsverenigingen (BPSW, NIP, NVO), initiële opleidingen (Vereniging Hogescholen), na- & bijscholingsinstituten, cliënten(organisaties) (LOC, St. Alexander), Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) en collega kennisinstituten (Movisie, Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie, Kenniscentrum LVB, Trimbos, TNO). Binnen het NJi is er in 2017 intensieve samenwerking met de programma's Basiszorg, Veilig Opgroeien en Sterke Basis. Daarnaast worden activiteiten afgestemd met de meerjarige programma's Professionalisering jeugdhulp en jeugdbescherming en Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming.

4. Resultaten

Dit programma draagt bij aan een grotere beschikbaarheid van kennis en hulpmiddelen voor professionals, teams/organisaties om vakmanschap in het jeugddomein vorm te geven. Professionals werken daarmee aan hun vakmanschap, een leven lang leren, beroepstrots en - identiteit. Uiteraard staat dit vakmanschap niet op zichzelf. Het beoogde maatschappelijk resultaat is dat het uiteindelijk bijdraagt aan steeds betere zorg/hulp voor kinderen en ouders.

Activiteiten	Resultaten
<i>1 Vergroten professionele autonomie door gebruik te maken van richtlijnen en standaarden</i>	
Databank richtlijnen	Voor professionals, teams/organisaties en gemeenten is door middel van een helder overzicht en toelichting daarop in (online) publicaties (website, factsheet/blog e.d.) en bijeenkomsten (workshops, congressen) helder welke richtlijnen/standaarden er zijn in het jeugddomein en wat dit betekent voor ieders dagelijkse praktijk.
Afstemming richtlijnenprogramma's jeugddomein	NJi coördineert verbinding tussen diverse programma's voor beheer/ontwikkeling van professionele richtlijnen en standaarden in het jeugddomein en waar nodig/mogelijk wordt er samengewerkt.
Voorlichting initiële opleidingen HBO	Middels een werkconferentie en daarop volgend 2-4 verdieping-bijeenkomsten is er kennisuitwisseling tussen HBO opleidingen /docenten over 'professionele autonomie' (denk aan richtlijnen, competenties, reflectie, beroepscode e.d.), met als doel dat deze kennis verankerd raakt in de opleidingen (i.s.m. Vereniging Hogescholen en beroepsverenigingen).
Programma Richtlijnen	Het NJi voert het programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming uit, in opdracht van de beroepsverenigingen

jeugdhulp en jeugdbescherming	BPSW, NIP, NVO en in nauwe afstemming met het werkveld, cliënten(vertegenwoordigers) en onderwijs/wetenschap.
<i>2 Stimuleren van een leven lang leren (reflectie en bijhouden van vakkennis)</i>	
Vak bijhouden	In nauwe samenwerking met een aantal wijkteams maken we een beschrijving en analyse van verschillende modellen/methoden van hoe 'leven lang leren' (o.a. na- en bijscholing) vorm krijgt in jeugdhulp, specifiek in de nieuwe, fluïde samenwerkingsvormen in de wijk. Dit leidt tot een product dat voor andere teams inzichtelijk maakt wat de mogelijkheden zijn.
Reflectie	Ondersteuning van praktijk bij effectief reflecteren door het testen van een aantal reflectietools met een aantal teams, om de werkzaamheid van deze tools te testen en waar mogelijk verbeteringen aan te brengen. Resultaat is een product (beschrijving, handreiking, publicatie o.i.d.) waarmee anderen teams aan de slag kunnen. (beoogd in samenwerking met HvA)
<i>3 Het in de praktijk vormgeven van gedeelde besluitvorming met kinderen, jongeren en hun ouders.</i>	
Delen van dilemma's	Aan de hand van interviews en leerbijeenkomsten met professionals/ouders/jongeren/experts zijn 5-10 casussen/dilemma's beschreven over het toepassen van gedeelde besluitvorming in de dagelijkse praktijk, ter illustratie en ter bespreking voor professionals en teams in het jeugddomein.
Kennis gedeelde besluitvorming	Kennis en praktische producten ten behoeve van gedeelde besluitvorming zijn verspreid via offline en online communicatiekanalen (nieuwsberichten, tweets, blogs, congresbijdragen etc.)
<i>4 Effectieve implementatie in het jeugddomein</i>	
Kennisfunctie implementatie in het jeugddomein	Nationale kennisfunctie: participatie Nederlands implementatie collectief met ca 120 leden; organisatie netwerkbijeenkomsten en kennisuitwisseling. Internationale kennisfunctie: uitwisseling met Europees en Global Implementation Collaborative over effectieve implementatie in jeugddomein (via congressen, webinars).
Week van de implementatie	Door organisatie van de 'Week van de implementatie' in januari 2017 is de kennis over effectieve implementatie en goede voorbeelden van succesvolle implementatie breder onder de aandacht gebracht in het jeugddomein.
Wat werkt bij implementatie op micro niveau	Kennis over Wat werkt bij implementeren op niveau van de autonome professional (micro niveau) is verzameld en verspreid. Dossier implementatie is up to date en kent een groeiend aantal bezoekers.
<i>5 Bevorderen professionalisering; specifiek wijkteams en kinderopvang/vve</i>	
Algemene vraagbeantwoording en kennisverspreiding	Vraagbeantwoording, deelname expertmeetings, congressen, studiedagen, 5 a 10 artikelen/blogs, Bijdrage aan Denktank Evidence Based Practice, bijdrage aan handreiking 18-/18+
Dossier professionalisering	Dossier professionalisering is geactualiseerd en uitgebreid naar brede jeugddomein

Professionalisering wijkteams	• Samen met wijkteams zijn actuele vraagstukken (bijvoorbeeld ruimte voor de professional in wijkteams, signaleren van onveiligheid door professionals wijkteams) rondom professionalisering geadresseerd (bijvoorbeeld in de vorm van kennispraktijknetwerk of leerbijeenkomsten, resulterend in een (digitaal) product)
Professionalisering kinderopvang	• Samen met kinderopvang/vve zijn actuele vraagstukken (bijvoorbeeld vakmanschap bij medewerkers kinderopvang) rondom professionalisering geadresseerd (bijvoorbeeld in de vorm van kennispraktijknetwerk of leerbijeenkomsten, resulterend in een (digitaal) product)
Programma Professionalisering jeugdhulp en jeugdbescherming	• Het NJi levert een bijdrage aan het programma Professionalisering jeugdhulp en jeugdbescherming (o.a. beroepsregistratie, competentie/opleidingsprofiel en ontwikkelagenda)

Programma Ondersteuning Transformatie

1. Inhoud programma

Het NJi speelt een voortrekkersrol in de overgang van transitie naar transformatie in het jeugdveld. De kern van het programma ondersteuning Transformatie is de ondersteuning van gemeenten bij de realisatie van de transformatieopdracht van de Jeugdwet, in relatie tot het sociaal domein.

Gemeenten bevinden zich na de transitiefase van 2015 (bestuurlijke en financiële overgang naar de lokale gemeenten) nu in een transformatiefase waarin zij daadwerkelijk inhoudelijke verandering willen doorvoeren. Zij zijn op zoek naar de praktische invulling van begrippen als eigen kracht, ontzorgen, normaliseren en integrale hulpverlening. Deze begrippen hebben (lokale) overheden vaak wel verwoord in hun beleid en strategie maar de praktische en inhoudelijke invulling is nog een belangrijk aandachtspunt.

De nadruk van dit programma ligt op de ondersteuning van gemeenten zodat zij deze begrippen kunnen vertalen naar de dagelijkse praktijk en de beoogde veranderingen kunnen realiseren.

We hebben de ambitie om:

- a. een betere aansluiting te realiseren van de inhoudelijke kennis van het NJi bij (de behoeften van) de gemeenten. Dit doen we enerzijds door het gericht aangaan van partnerschap met gemeenten, regio's, de VNG, andere kennisinstituten en het rijk en anderzijds door de interne organisatie van het NJi nog beter te laten aansluiten bij de behoeften of vragen uit het gemeentelijke veld;
- b. kennis over actuele transformatie-thema's uit andere landen te verzamelen om de Nederlandse situatie te inspireren (o.a. vraagstukken over integrale jeugdhulp en sturing in Zweden, outcome gestuurde inkoop in het Verenigd Koninkrijk, de verhouding tussen nationale kennis en zorgaanbod in een gedecentraliseerd systeem in o.a. Denemarken en de overgang van jeugd naar volwassenheid in Duitsland).
- c. Het kernbegrip "transformatie" te concretiseren en te laden met 'inhoud' die relevant en actueel is voor gemeenten. In 2017 doen we dat met name rondom integraliteit in het sociaal domein zoals de soepele overgang van jeugd naar volwassenheid;
- d. het realiseren van een meet- en verbeterbeweging waarbij we gemeenten ondersteunen bij het daadwerkelijk gaan sturen op het realiseren van de transformatiedoelstellingen en daarbij hun rol als opdrachtgever en regisseur inhoud te geven;

Het programma heeft een regiefunctie binnen het NJi om de kennis voor gemeenten en voor de thema's 18-18+ en Inkoop/innovatie/sturing kwaliteit.

2. Doel en doelgroep en maatschappelijke outcome

Doel

Ons doel is om het inhoudelijke kompas en de vanzelfsprekende partner te zijn van gemeenten om hun beoogde maatschappelijke ambities en resultaten voor het jeugdbeleid te realiseren. Door het vervullen van een vraagbaakfunctie voor gemeenten maar ook departementen, VNG en branches levert het NJi niet alleen kennis en expertise maar ook maatwerk in de lokale uitvoeringspraktijken.

Doelgroep

Het programma richt zich primair op bestuurders en beleidsmakers bij gemeenten. Het optimaal ondersteunen van gemeenten doen we in goed contact en afstemming met de branches, departementen en de VNG. Gemeenten kunnen immers de transformatie alleen realiseren in samenwerking met professionals, instellingen en burgers. Daarnaast hebben we een belangrijke interne opdracht; waar nodig stimuleren en ondersteunen we onze collega's om samen met gemeenten hun ambities waar te maken.

Maatschappelijke outcome en bijdrage aan transformatiedoelen

Het programma draagt bij aan de maatschappelijke opdracht van het NJi door gemeenten te ondersteunen in hun verantwoordelijkheid om, in samenwerking met instellingen, burgers en professionals, de transformatie te realiseren.

Meer in directe zin wil het programma de waardering en het nut van de door haar ondernomen activiteiten zichtbaar maken door periodiek peilingen uit te voeren naar

- Tevredenheid van gemeenten/ VNG over de geboden ondersteuning;
- Het oordeel van gemeenten/ VNG over de mate waarin de ondersteuning van het programma helpt om de sturing op de transformatie in de jeugdsector te verbeteren.

3. Belangrijkste spelers en externe samenwerkingspartners

Ons motto is: vanzelfsprekend partnerschap. Door strategisch verbinding met gemeentelijke en landelijke partners zijn wij een vanzelfsprekend partner en knooppunt in het netwerk van de Jeugd sector. We werken altijd in co-creatie met stakeholders, zowel landelijk als regionaal, beleidsmatig of vanuit de praktijk (gemeenten, professionals en ervaringsdeskundigen). We doen letterlijk niks zonder dat we weten of daar vraag naar is. We nemen wel regelmatig eigen initiatief om nieuwe thema's op te pakken. Dan zoeken we al snel de verbinding met anderen.

In co creatie

Het programma heeft daarnaast de opdracht om NJi-breed de contacten met regio's en het partnerschap met landelijke stakeholders beter en verder te ontwikkelen en de bestaande kennis beter beschikbaar te krijgen voor gemeenten. Winst is te behalen door onze contacten met landelijke stakeholders, gemeenten, departementen, andere kennisinstututen, (academische) werkplaatsen en branches beter te organiseren, te delen en te benutten. Meer aanhaken bij al bestaande bewegingen, of zo'n beweging zelf op gang brengen, kennis anders presenteren en meer van buiten naar binnen.

4. Resultaten

Basis kennisactiviteiten	Resultaat
Kennis en vraagbaak- functie ondersteuning Transformatie	• Gemeenten weten dat ze voor vragen over jeugdbeleid bij het NJi terecht kunnen.• Vragen n.a.v. de kennisdossiers op www.nji.nl zijn beantwoord• De kerndossiers Transformatie jeugdhulp, van Jeugd naar volwassenheid en Jeugd in het sociaal domein zijn actueel.
Regionale Netwerkontwikkeling	• Een NJi breed netwerk van jeugdexperts uit alle programma's is opgezet om specifiek de behoeften van de gemeentelijke stakeholders tegemoet te komen.• Het NJi heeft mede door de inzet van het netwerk, ook op het niveau van jeugdhulpregio's, zicht op de relevante ontwikkelingen in de jeugdsector.• Leden van het NJi Jeugdexpert netwerk hebben samen met een directeur alle regio's bezocht.• Er is aantoonbare inzet gepleegd op de ontwikkeling van gemeentelijke kennis bij alle NJi medewerkers (bv. gemeentestages)• Producten en diensten van het NJi sluiten beter aan op de behoeften van de gemeentelijke stakeholders

	• Er is samenwerking met het programma Sociaal Domein Transformatie van de VNG en ZonMw (samen met NJi programma Basiszorg Jeugd en Gezin)
Speerpunten 2017 gericht op transformatiedoelen	
Van jeugd naar volwassenheid	• Uitvoering van de landelijke werkagenda 18 en dan? zodanig dat gemeenten beter in staat zijn om beleid te voeren op de overgang van jeugd naar volwassenheid en er oplossingen zijn geformuleerd op knelpunten. • Goede lokale/regionale voorbeelden van integraal werken zijn beschreven en landelijk gedeeld • De handreiking 18-/18+ is up to date en is vertaald naar handzame informatie voor professionals en ouders, zodat ook zij beter in staat zijn om jongeren te ondersteunen in de overgang van jeugd naar volwassenheid. • Doel is inzicht krijgen over hoe professionele ruimte benut kan worden voor het bieden doorgaande (jeugd)hulp aan 18 plussers en hoe gemeenten en organisaties dit organiseren of faciliteren. I.s.m. brancheorganisaties en beroepsverenigingen worden 1 of 2 uitwisselingsbijeenkomsten georganiseerd voor het ophalen van kennis uit de uitvoerende praktijk.
Sturing op kwaliteit	Het gaat om: bijdragen aan meet- en verbeterbeweging bij gemeenten en instellingen en specifiek stimuleren van kwaliteitsverbetering door dit een plek te geven in het thema sturing en bekostiging. Concrete resultaten zijn uitgewerkt in samenwerking met de programma's Kosteneffectiviteit en Monitoring. Projectleiding ligt bij het programma Transformatie. De inhoud van deze activiteit wordt ander uitgewerkt met de andere kennisinstututen en gemeenten waarbij aangesloten wordt op de trajecten die de gemeenten rondom opdrachtgeverschap al in gang gezet hebben. NJi breed • Met kennisinstellingen, de VNG en NDSO wordt een leer- en ontwikkeltraject gestart om gemeenten meer tools te geven om te kunnen sturen op kwaliteit • Het kwaliteitsmodel jeugdsector is geconcretiseerd en toepasbaar gemaakt voor gemeenten en praktijk door de verbinding te leggen met verschillende instrumenten: richtlijnen, norm verantwoorde werktoedeling, databanken, outcome-sturing, meet- en verbetergesprekken, onderwijs-zorgarrangementen etc. • Vertalen van het kwaliteitsmodel Jeugdsector naar concrete sturingscriteria in het inkoopkader en als tool beschikbaar maken voor de praktijk (gemeenten en instellingen).
Inspirerende voorbeelden van transformatie	• Realiseren van de 2017-editie van de voordejeugddag (onder voorbehoud van goedkeuring)

	• Kansrijk opgroeien: een beeld creëren van de kansen en risico's voor opgroeiende jeugd in het licht van de grote maatschappelijke ontwikkelingen: hoe ziet het er uit in 2031 (onder voorbehoud van financiering).
Zicht op de transformatie	• Zicht op de realisatie van de gewenste transformatie door middel van uitvoering van de tussenevaluatie van de Jeugdwet, in het consortium met SCP, NIVEL, de Universiteit Leiden en St. Alexander.

Meer in directe zin wil het programma de waardering en het nut van de door haar ondernomen activiteiten zichtbaar maken door periodiek peilingen uit te voeren naar

- Tevredenheid van gemeenten/ VNG over de geboden ondersteuning;
- Het oordeel van gemeenten/ VNG over de mate waarin de ondersteuning van het programma helpt om de sturing op de transformatie in de jeugdsector te verbeteren.

Programma Monitoring & Onderzoek

1. Inleiding

Gaat het goed met onze jeugd? Ontwikkelt de jeugdsector na de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten zich in de goede richting? Er bestaan al veel monitors die voor de beantwoording van dit soort vragen informatie bieden. Veel partijen hebben niet zozeer behoefte aan (nog) meer monitors. We merken zelfs dat er zoveel gegevens beschikbaar zijn dat gemeenten, schoolbesturen en aanbieders van diensten en hulp door de bomen het bos niet meer zien. Er is daarom veel behoefte aan overzicht en duiding van de gegevens.

De hoofdtaak van dit programma is daarom beschikbare monitors en kengetallen te bundelen, overzichtelijk te maken, van het verhaal erachter te voorzien en beschikbaar te stellen. De geduide monitorgegevens moeten input leveren aan een leer-en verbetercyclus op het niveau van de instellingen, gemeenten en schoolbesturen, zodat het jeugdbeleid en allerlei jeugdvoorzieningen steeds effectiever worden.

Een tweede taak van dit programma is de sector te ondersteunen met kennis over de opzet en de praktische uitvoering van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. In de leer- en verbetercyclus spelen uiteenlopende vormen van wetenschappelijk-, beleids- en praktijkonderzoek een belangrijke rol. Er is echter veel discussie over wat voor onderzoek in dat kader bruikbaar is. Het programma helpt de praktijk en het beleid een handzaam overzicht te verkrijgen van welke vormen van onderzoek bruikbaar zijn voor welke doeleinden, variërend het verkrijgen van een stevig wetenschappelijk fundament voor een werkwijze, tot aan innovatieve vormen van publieke verantwoording. Het programma geeft voorts ondersteuning aan consortia, werkplaatsen, onderzoeks- en implementatienetwerken waarin beleid, wetenschap en praktijk optimaal aan elkaar verbonden worden.

De derde taak bestaat in de ondersteuning van monitors voor uiteenlopende thema's. Voor de activiteiten binnen de unit ligt de focus daarbij vooral op de ondersteuning van outcome-monitoring in de jeugdsector en de verbinding in dat kader met bredere sociale domein. Daarnaast levert de unit veel expertise en capaciteit aan monitor-projecten van andere programma's van het NJi, zoals rondom huiselijk geweld en kindermishandeling en Geweld in Afhankelijkheidsrelaties in Initiële opleidingen (programma Veilig opgroeien), de samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs (programma Passend Onderwijs en jeugdhulp), de voortgang van de transformatie (programma Ondersteuning Transformatie) en diverse professionaliseringsaspecten (programma Vakmanschap).

2. Doelen en doelgroepen

Doelen van het programma zijn:

- Het NJi vormt een duidelijk herkenbaar en aanwezig onderdeel van de landelijke infrastructuur op het terrein van jeugdmonitoring en sturingsinformatie. Het instituut bundelt monitors en kengetallen, maakt ze overzichtelijk en beschikbaar voor cliënten, instellingen, gemeenten en schoolbesturen. Ze zorgt daarbij voor gedegen cijfers en het verhaal achter die cijfers. Het voedt daarmee de leer- en verbetercyclus binnen die instellingen, gemeenten en school besturen en draagt bij aan de publieke verantwoording in de jeugdsector.
- De unit ondersteunt de sector met kennis over de opzet en de praktische uitvoering van praktijkgebonden en wetenschappelijk onderzoek voor de ontwikkeling van kennis en de monitoring van verbetertrajecten. Het NJi biedt daarmee een vraagbaak en verbindende schakel tussen onderzoeksconsortia, (academische)werkplaatsen en netwerken die beleid, wetenschap en praktijk verbinden. Vormen van kwalitatief en kwantitatief onderzoek hebben daarin een duidelijke plaats.

De doelgroepen van dit programma zijn:

- Gemeenten en landelijke overheden, brancheorganisaties en (landelijke platforms van) cliënten en professionals;
- Samenwerkingsverbanden van onderzoekers, praktijkinstellingen, onderwijs en/of beleid;

Deze doelgroepen worden direct via activiteiten van de unit of indirect via bijdragen aan monitors van andere NJi-programma's bediend.

3. Inhoud programma

Onderzoek laat zien dat monitoring een bijdrage kan leveren aan de kwaliteit en uitkomsten van het werk in de sector. Dat geldt met name als de gegevens laten zien of de sector op de goede weg is en – zo niet – welke kennis is te gebruiken om de koers te corrigeren. De unit beoogt in dat licht de meet-, spreek- en verbeterbeweging in de sector te ondersteunen, om daarmee de maatschappelijke outcome op belangrijke thema's te vergroten. In dat licht zoekt de unit naar een dekking van monitors en onderzoek over de belangrijkste vraagstukken waar de sector mee te maken heeft:

- De staat van de jeugd- en opvoeding: hoe gaat het met onze jeugdigen en hun opvoeding?
- Het gebruik en de inkoop van voorzieningen en nagestreefde transformatie van de sector: zien we een beweging op gang komen waarbij er sprake is van
 - o minder benodigde intensieve zorg door versterking eigen kracht burgers en sociale netwerken, versterking basisvoorzieningen, versterking preventie en basiszorg;
 - o meer samenwerking binnen de jeugdhulp en tussen jeugdhulp en onderwijs;
 - o meer ruimte voor de professionals en daarmee samenhangend de professionalisering van de sector?
- Maatschappelijke impact van het jeugdbeleid en outcome-monitoring van voorzieningen: welke resultaten worden er met het jeugdbeleid van de gemeenten en de diensten van de jeugdvoorzieningen bereikt?

Deze vraagstukken komen direct via activiteiten van de unit aan bod of indirect via bijdragen aan monitors van andere NJi-programma's. De unit richt zich in dit verband op drie hoofdactiviteiten.

Infrastructuur en databases. In de eerste plaats onderhoudt en bouwt het samen met partners (zoals CBS, KING, RIVM, SEJN) een overzicht van beschikbare monitors, een infrastructuur met (gekoppelde) bestanden in een zogeheten datawarehouse, een netwerk van belangrijke partners en gebruikers van de gegevens en een internetdossier met voorlichting over monitoring, bruikbare vormen van onderzoek, een overzicht van de activiteiten en toegang tot cijfers.

Staat van de jeugd. Ten tweede draagt de unit bij aan inzicht in de staat van de jeugd en het zorggebruik in Nederland. Dat gebeurt door deelname in het consortium 'Staat van de Volksgezondheid en Zorg', waarin het NJi een beknopt jeugddeel verzorgt en door een periodieke update van de Unicef-monitor over het welzijn van jeugdigen in Nederland. Aanvullend op deze activiteiten biedt het NJi – samen met CBS en andere partners - een voor beleid, opleidingen, onderzoekers en praktijk uitgebreid overzicht van geannoteerde cijfers over het opgroeien en opvoeden in Nederland en trends in het zorggebruik. Als basis daarvoor bouwt het NJi verder aan een databank met historische en actuele cijfers over jeugdwelzijn, jeugdproblematiek, risico- en beschermende factoren, gebruik van basisvoorzieningen, inzet van preventie en zorggebruik. Zo mogelijk zetten we daar internationaal vergelijkingsmateriaal bij. De toegevoegde waarde die het NJi zal leveren op bestaande monitors en cijfer-overzichten is met name de inhoudelijke duiding ervan: wat zegt dit over de ontwikkeling van de sector? De cijfers en hun duiding zijn als referentiekader te gebruiken voor lokale beleidsmakers. Zij kunnen hiermee lokale gegevens vergelijken met landelijke beelden om zo meer gefundeerde beslissingen te nemen over de inrichting van hun aanbod. In 2017 brengt het NJi een beknopte bundel uit van cijfers met duiding van experts en commentaren van

gemeenten en hun veldpartners. Daarnaast worden veel van de cijfers en het verhaal erbij ook toegankelijk gemaakt via de NJi-dossiers Cijfers, Monitoring en andere, meer aan inhoudelijke thema's gebonden dossiers.

Aandeel investeringsagenda Monitoring. De derde activiteit bestaat uit deelname aan de investerings-agenda monitoring in de jeugdsector. Samen met onder meer VNG/KING, VWS, V&J en SZW werkt het NJi aan afstemming en koppeling van monitors in het brede sociale domein, inclusief een palet aan verschillende soorten onderzoek (kwantitatief en kwalitatief) dat daarin een rol kan spelen. Voorts ondersteunt het NJi de uitbouw van een gezamenlijke ondersteuningsstructuur voor gemeenten en voorzieningen als het gaat om het gebruik van monitors. Dat geldt in het bijzonder voor de implementatie en het gebruik van de geharmoniseerde set van outcome-indicatoren in de sector. Samen met de NJi-programma's (Kosten)effectiviteit en Ondersteuning Transformatie helpt de unit gemeenten en andere veldpartners de outcome-monitoring te positioneren in de inkoop en sturing op resultaat.

Het NJi is voorts door landelijke partners, zoals VNG, ministeries en brancheorganisaties, gevraagd te helpen bij de verdere operationalisering van de set outcome-indicatoren. Het gaat daarbij om onder meer om de inbouw in de bedrijfsprocessen, de logistiek van dataverzameling en gegevensterugkoppeling en de verdere specificatie van de set voor specifieke werksoorten. Daarnaast is er bij gemeenten en andere partijen veel behoefte aan *ondersteuning op maat*, bij de opbouw, het gebruik en de duiding (van resultaten) van monitors. Deze ondersteuning zit niet in de instellingssubsidie, maar wordt via aanvullende opdrachten uitgevoerd.

4. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners

Het programmateam werkt samen met partners op het terrein van monitoring van Transformatie, Kindermishandeling en Huiselijk Geweld, Aansluiting Onderwijs Jeugdhulp, Geweld in Afhankelijkheidsrelaties en Opleidingen en Professionalisering. Ook wordt de samenhang bewaakt met 'Waar staat je gemeente' en de landelijke jeugdmonitor van CBS. We participeren in onderzoeksnetwerken met ZonMw, academische werkplaatsen (o.a. WMO, transformatie jeugd, jeugdgezondheidszorg), Samenwerkingsverband Effectieve Jeugdzorg (SEJN) en Netwerk Effectief Jeugdinstel Amsterdam (NEJA), Nederlands Implementatie Collectief (NIC) en andere onderzoeksconsortia. In het Consortium 'Staat van de Volksgezondheid en Zorg' neemt het NJi samen met RIVM, SCP, CBS, NIVEL en Trimbos-instituut deel in de ontwikkeling van een gemeenschappelijke monitor. Het NJi voert samen met Stichting Alexander en De Universiteit van Amsterdam pilots uit voor de meting van cliëntervaring bij jeugdigen en ouders. Met de VNG, VWS, V&J, Bestuurlijk netwerk Veilig Thuis instellingen en de brancheorganisaties in de sector werkt het programma aan een meer omvattende, geharmoniseerde outcome-monitor.

5. Resultaten

Internetpagina's voldoen aan norm bezoekersaantallen, aantallen downloads en tevredenheid bezoekers. Stakeholders geven aan de activiteiten van het NJi op dit terrein te kennen en nuttig te vinden. Stakeholders ervaren de gepresenteerde informatie als overzichtelijk, refereren eraan in documenten, (sociale) media en presentaties en gebruiken de informatie in hun verbetercyclus.

Activiteit	Resultaat
1. Infrastructuur Databases en Partners a. Database Jeugdmonitors	a. Er is voor het jeugddomein een actueel overzicht van 'wie monitort landelijk wat bij wie en wanneer'

b. Datawarehouse c. Netwerk monitoring / werkgroep Kennisnet Jeugd d. Dossier monitoring	b. Monitorbestanden zijn met actuele cijfers technisch bijeengebracht en gevalideerd c. Nieuwe bijeenkomsten en kennisontwikkeling met ruim 100 leden; verkenning van relevante partners internationaal. d. Internetdossier over wat monitoring is, te gebruiken onderzoeksmethoden, illustraties van monitors en het gebruik ervan, goede voorbeelden, verwijzingen/links naar literatuur, cijferbronnen, portal naar database jeugdmonitors.
2. Staat van de jeugd* a. Staat Volksgezondheid & Zorg b. Unicef Update c. Uitgave <i>'Staat van de Jeugd: een duiding van cijfers en trends'</i> d. Databank cijfers	a. Bijdrage NJi aan consortium is m.b.t. het afgesproken jeugddeel geleverd b. Modellen en gegevens bijgewerkt en gepubliceerd c. Geduid cijferoverzicht over opgroeien en opvoeden jeugd, belangrijke jeugdthema's, trends in gebruik basisvoorzieningen, preventie en zorg aanvullend op a en b zijn gepubliceerd. d. Website met historisch en actueel overzicht van landelijke prevalentie cijfers over een breed scala aan jeugd-thema's (demografische gegevens, welzijn, problemen), beschrijving van voorzieningen, gebruikscijfers, bronnen cijfers.
3. Aandeel investerings-agenda Monitoring a. Inbedding jeugdmonitors in brede sociale domein b. Opbouw ondersteuningsstructuur gemeenten c. NJi-deel Harmonisatie Outcome indicatoren (vervolg)	a. Afstemming en realisatie met VNG/KING, VWS, OCW, V&J en SZW over koppeling monitors b. Levering van materialen, palet aan bruikbare (kwantitatieve en kwalitatieve) onderzoeksmethoden en incidentele adviezen-op-maat die gemeenten ondersteunen bij monitoring en resultaatsturing c. Workshops geleverd aan gemeenten en aanbieders over implementatie outcome-indicatoren en gebruik bij inkoop en sturing op resultaat.
4. Overige diensten Monitoring (mede i.s.m. andere programma's)	Ondersteuning uiteenlopende monitors. Verdere operationalisering set outcome-indicatoren. Advies en ondersteuning externe partijen gebruik monitors.

Verbinding (passend) onderwijs en jeugdhulp/ jeugd beleid

1. Inleiding

Alle kinderen hebben recht op optimale kansen om zich te ontwikkelen. Dat vraagt om kwaliteit van de basisvoorzieningen, zoals kinderopvang, onderwijs en preventieve ondersteuning in de gemeenten. Wanneer er meer nodig is kan voor elke jeugdige (en zo nodig zijn/haar ouders) een passend aanbod aan onderwijs, opvoeding, ondersteuning en hulp geboden worden in alle leefdomeneinen waar de jeugdige zich beweegt.

Dit kan gerealiseerd worden wanneer de personen en organisaties die hiervoor verantwoordelijk zijn nauw samenwerken en hun aanpak afstemmen tot een integraal aanbod voor de jeugdige; één kind/gezin – één plan.

Door de verschillende transities in het onderwijs-, jeugd en brede sociale domein zijn eerdere structuren waarin werd samengewerkt tussen scholen en partners in de zorg voor jeugd doorbroken en ontwikkelen zich deze jaren nieuwe praktijken. Het subsidieprogramma verbinding onderwijs-jeugdhulp/jeugd beleid maakt onderdeel uit van een meerjarenplan, gefinancierd door het ministerie van OCW in nauwe verbinding met de instituutssubsidie vanuit VWS. Hiermee zorgen we ook in 2017 voor continuïteit in de ondersteuning van een praktijk in ontwikkeling.

Het subsidieprogramma heeft een actieve rol in het inhoudelijk trekken van de werkagenda “Monitoring, Signalering en Ondersteuning passend onderwijs - jeugd 2016 (loopt door tot maart 2017) waarin de ministeries van OCW, VWS, de VNG en PO-Raad, VO-raad en MBO Raad samenwerken om kennis te verzamelen, knelpunten op te lossen en regio’s te ondersteunen bij samenwerkingsvraagstukken.

Ook wordt vanuit dit programma bijgedragen aan de nieuwe kennisinfrastructuur van de samenwerkende kennisinstituten (in opdracht van VNG en VWS) in het programma “integraal werken in de wijk”, opdat de kennis over de verbinding met onderwijs ook daar beschikbaar is voor het veld. Naast voorgenomen activiteiten is er in het subsidieprogramma ook ruimte om flexibel in te spelen op actuele vraagstukken.

Binnen het NJi programma wordt ook op verzoek van gemeenten, onderwijspartners en jeugdhulpaanbieders invulling aan opdrachten gegeven die rond dezelfde thema’s als hieronder benoemd ingevuld worden. Daarnaast organiseren we ook los van opdrachten kennisuitwisseling in studiereizen en seminars, die nieuwe inhoudelijke input opleveren en ons netwerk versterken.

Na beschrijving van de voorgenomen activiteiten in het subsidieprogramma gaan we in op de aanvullende activiteiten in 2017

2. Doelen en doelgroepen

Kernopdracht voor het (subsidie)programma is het bijdragen aan optimale ontwikkelingskansen, ononderbroken schoolloopbanen en maatschappelijke participatie van de jeugd. Alle activiteiten vanuit dit programma hebben een samenhangende aanpak binnen de domeinen onderwijs, jeugdhulp, participatie als doel; door onderwijs, gemeenten, uitvoerders in onderwijs en jeugdhulp en ouders te benutten als kennis- en ontwikkelpartners.

Binnen het programma richten we ons op twee typen doelgroepen, namelijk de professionals op de werkvloer in onderwijs, jeugdhulp en participatie, en de beleidsmakers / bestuurders van gemeenten, samenwerkingsverbanden, scholen, MBO instellingen en zorgaanbieders. De thema’s komen voort uit de samenwerkingsvraagstukken in het veld. Voor 2017 bouwen we voort op de

thema's van 2016 en hebben we de vanuit het veld ervaren urgentie geprioriteerd. Daarmee zijn de speerpunten voor 2017:

- A. Preventie in de verbinding O-J
 - B. Kwaliteit van de samenwerking onderwijs-wijk
 - C. OZA's (onderwijs-zorg arrangementen)
 - D. Participatie jeugd in kwetsbare posities
 - E. Sturing op samenhang
-
- A) Preventie is een belangrijke doelstelling bij de verschillende transities in het jeugddomein: er eerder bij zijn; vroegtijdiger bij problemen en vroegtijdiger qua leeftijd. Versterken van beschermende factoren is daarbij een belangrijk aandachtspunt. In de huidige praktijk zien we dat de aandacht in de nieuwe praktijk van de verbinding onderwijs-jeugd nog onvoldoende terecht komt bij preventie, en dat het preventief werken in het onderwijs met behulp van partners uit jeugdhulp onder druk staat, terwijl juist schoolsucces zo belangrijk kan bijdragen aan het voorkomen van andere problematiek. (We werken op dit thema samen met NJi-programma "Sterke Basis")
 - B) Hoe werkt men het meest effectief samen (met ouders en leerlingen) in de ondersteuningsstructuren van wijken en scholen? Welke kwaliteit van organisatie en werkprocessen draagt bij aan effectieve en efficiënte samenwerking, ook rond veiligheidsvraagstukken? Gezamenlijke kwaliteitsontwikkeling met alle betrokkenen is nog maar beperkt van de grond gekomen en vraagt het komende projectjaar extra aandacht. (We werken op dit thema samen met NJi-programma's Basiszorg jeugd- en gezin, Veilig Opgroeien en Vakmanschap)
 - C) Een onderwijs-zorgarrangement is een integrale samenwerking tussen (passend) onderwijs en jeugdhulp binnen de school. Deze arrangementen worden ingezet omdat sommige kinderen naast ondersteuning in het onderwijs ook aanvullende zorg nodig hebben, vanwege fysieke of psychische redenen. Deze arrangementen helpen schooluitval voorkomen en ondersteunen het beleid om kinderen zo thuisnabij mogelijk ondersteuning te bieden. Als een kind een combinatie van onderwijs en zorg op school krijgt, spreken we van onderwijs-zorgarrangementen. Deze arrangementen komen zowel in het regulier onderwijs als in het speciaal onderwijs voor. Het organiseren van OZA's van goede kwaliteit is binnen de veranderende ondersteuningsstructuren niet eenvoudig, zeker wanneer bovenregionaal georganiseerde onderwijs- en of zorgexpertise betrokken moet worden. Overgangen vanuit het arrangement naar een vervolg situatie in het reguliere school en/of de wijk vraagt daarbij specifieke aandacht. Ook in 2017 vraagt dit thema nog volop aandacht in ons programma. (We werken op dit thema samen met het NJi programma (Kosten)effectiviteit en Integrale jeugdhulp)
 - D) Jongeren in kwetsbare posities krijgen te maken met alle transities in het sociale domein. Om te zorgen voor duurzame participatie is het van belang om school, werkgevers, gemeenten en ondersteunings-hulpinstanties met jongeren (en ouders) te verbinden op een effectief toekomstplan. Dat gaat nog niet vanzelf, met name de rol van ondersteuning t.b.v. arbeidstoeleiding heeft nog geen geborgde plek in regionale afspraken. Binnen ons programma dragen we daar in 2017 aan bij, en ondersteunen we samen met andere stakeholders de kwaliteit van de regionale netwerkontwikkeling en sturing. (We werken op dit thema samen met de NJi programma's "Ondersteuning transformatie" en "Monitoring en Onderzoek")
 - E) De wetgevende kaders passend onderwijs en jeugdhulp stimuleren een beleidscyclus in de OOGO's waarin vanuit gezamenlijke ambitie vanuit het onderwijs en de gemeenten afspraken worden gemaakt over samenwerking op de werkvloer, het bieden van passend onderwijs en passende ondersteuning en het voorkomen van uitval door een dekkend aanbod van onderwijs en jeugdhulp. Dit vraagt samenhangende sturing op bestuurlijk, beleidsmatig en uitvoerend

niveau, bijvoorbeeld rond de inkoop van jeugdhulp. Dat gebeurt nog lang niet in alle regio's systematisch. Monitoring van de samenwerking op verschillende niveaus kan dit proces ondersteunen; in ons programma ondersteunen we regio's bij de beleidsvoorbereiding van gezamenlijke monitoring van de gewenste outcome. (We werken op dit thema samen met de NJi programma's "Ondersteuning transformatie" en "Monitoring en Onderzoek")

Transformatiedoelen en beoogde maatschappelijke effecten

- Door slimme samenwerking onderwijs-jeugdhulp minder schooluitval
- Door slimme samenwerking onderwijs-jeugdhulp meer preventieve activiteiten (inclusief samenwerking rond veiligheidsvragen) en vermindering van specialistische jeugdhulp en specialistisch onderwijs
- Door slimme samenwerking meer gedeelde besluitvorming over wenselijke ondersteuning voor kind, gezin en school om een samenhangende aanpak op alle leefgebieden te bevorderen
- Meer borgingsafspraken tussen gemeenten en schoolbesturen van slimme samenwerking tussen onderwijs-jeugdhulp-wmo-en participatie (in het belang van doorgaande schoolloopbanen en maximale participatie)
- Meer gezamenlijke sturing en monitoring van de kwaliteit van de samenwerking tussen onderwijs en gemeentelijke partners.

3. Belangrijkste spelers en samenwerkingspartners

- Partners uit werkagenda onderwijs jeugd: VWS, OCW, VNG, PO-Raad en VO-raad
- Platform SWV VO
- MBO Raad
- LPOJ
- Branches zoals GGD-GHOR, GGZ Nederland, Ingrado, LBBO, LECSO, NVS-NVL, Jeugdzorg NL, Sociaal Werk Nederland, BPSW, AVS
- Movisie, Vilans, NCJ, Trimbos instituut, Verwey-Jonker Instituut
- Onderwijsinspectie en Samenwerkend Toezicht Jeugd en Sociaal Domein
- Academische werkplaats Samen op School (Windesheim e.a.)
- Centrum School en Veiligheid

4. Resultaten

Hieronder werken we de plannen en beoogde resultaten verder uit. Vooraf benoemen we een aantal uitgangspunten voor de programmering, die we daarmee niet binnen elk thema hoeven te herhalen.

- Voor 2017 willen we onderwijs, gemeenten en jeugdhulp verdere handvatten bieden bij het verdiepen van de kwaliteit van de samenwerking. De aansluitmonitor onderwijs-jeugd (AOJ) biedt daarbij een belangrijk kader. Wanneer men in een regio vaststelt dat sommige zaken in de aansluiting nog niet op orde zijn willen we onze productontwikkeling, kennis en specifieke tools zo aanbieden dat men er in de regio de eigen aanpak mee kan verbeteren. (Op het domein van arbeidstoeleiding is de monitorontwikkeling nog gaande, leidt tot ander type output).
- Alle ontwikkeling van producten en materialen doen we in samenwerking met onderwijs, gemeenten, jeugdhulppartners en oudervertegenwoordigers
- Op alle onderwerpen doen we ook aan vraagbeantwoording en afgebakende ondersteuning
- We zoeken waar mogelijk verbinding met relevante lectoraten
- In het najaar scherpen we de prioritering nog verder aan met subsidieverstrekkers en klankbordgroep.

Activiteit	Resultaat
<u>Preventie in de verbinding</u> <u>O-J</u> Onderwijs ondersteunen m.b.v. voorliggend veld en jeugdhulp Levensloop benadering Overgang 0-4 naar PO Evaluatie van de basis- en extra ondersteuning in Amsterdam-Diemen Ontwikkeling pilots samenwerkingsmonitor voorschools-onderwijs-jeugdhulp (met sterke basis)	• Publicatie met tips en mogelijkheden over manieren waarop de jeugdhulp het onderwijs kan ondersteunen in haar pedagogische taak en het bieden van basisondersteuning. • Praktijkvoorbeelden (ook internationaal) • Uitwisselingsbijeenkomsten MBO jeugdteams, ondersteuning bij ontwikkelingsvragen • Benutten sociale basisstructuren en burgerkracht in het MBO, handreiking met Movisie • Wat bieden wijkteams en specialistische hulp op dit vlak nu? Voelen scholen zich ondersteund? Wat werkt goed? • Publicatie over meerwaarde van samenwerken door scholen en jeugdhulp vanuit een levensloopbenadering. <i>In welke regio's wordt deze benadering al sterk gevolgd en wat levert dat op? Verkenning met betrokken regio's</i> • Voorbeelden (internationaal) • KPN – (regio-) gespreks- en ontwikkeltafel • Literatuur- onderzoek en -analyse, t.a.v. maatschappelijke opbrengsten levensloopbenadering Adviezen voor JGZ, gemeenten, kinderopvang en PO over het versterken van de overgang van 0-4 naar PO door preventief informeren vanuit JGZ-dossier i.s.m. ouders / kinderopvang. Handvatten voor scholen en samenwerkingsverband t.a.v. de doorontwikkeling van passend onderwijs, ook in relatie tot de verbinding met ketenpartners Verkenning en ontwikkeling van een effectief instrument dat bijdraagt aan doorgaande ontwikkellijnen
<u>Kwaliteit van de samenwerking onderwijs-wijk</u> Kwaliteit van het multidisciplinaire overleg	Evaluatie module voor ondersteuningsteams (en andere multidisciplinaire overleggen.) <i>Te gebruiken als bredere</i>

Organisatie van de verbinding	<i>evaluatie module, ook gekoppeld aan de monitor AOJ. Mede op basis van al bestaande checklists. En met specifieke aandacht voor integraal analyseren / arrangeren.</i> Door middel van een scenariomodel op de website in beeld brengen van effecten van verschillende modellen van samenwerking O&J. <i>Bevat trends, valkuilen/succesfactoren, do's en don'ts ... goede voorbeelden.</i>
Gezamenlijke taal-cultuur door gezamenlijke professionalisering	Inhoud voor een gezamenlijk professionaliseringsprogramma / E-learning voor netwerkleren voor professionals uit onderwijs en wijkteams / jeugdhulp. <i>Gericht op gezamenlijke visie, taal en oplossingsgerichte / handelingsgerichte werkwijze. Met aandacht voor vroegsignalering, gespreksvoering, effectief multidisciplinair samenwerken, ouders en jeugdige als partner, privacy, jeugdhulp in OPP / onderwijs in Familieplan, enz. Benutten van in 2016 ontwikkelde handreikingen.</i>
Samenwerking veilig thuis-onderwijs-wijkteam en vroegsignalering van kindermishandeling op scholen en in de wijk	• Sessie(s) met 6 collectieven tegen Kindermishandeling over versterking van de samenwerking rond kindermishandeling tussen school – wijkteam – Veilig Thuis. Hoe zou het beter kunnen? • Notitie met bevindingen van deze sessies • (Doen) organiseren en begeleiden van regionale bijeenkomsten van onderwijs wijkteams en VT <i>Wat is nodig om scholen beter/vaker te laten signaleren en met die signalen iets te doen? Welke rol kunnen wijkteams, JGZ en VT daarbij spelen?</i>
Benutten van ouders en jeugd in de ondersteunings-route	a. Deels doorloop 2016; E-module met filmpjes voor besef van nut van partnerschap voor leerkrachten/jeugdhulp. b. Publicatie en kennismetings over methodisch handelingsgericht werken aan het opstellen en evalueren van doelen, samen met ouders en jeugdigen. Opnemen in E-learning / gezamenlijke professionalisering
Vraaggerichte informatievoorziening in dossier Onderwijs en jeugdhulp	• Veldverkenning naar hoe we onze website meer vraaggericht kunnen maken. • Analyse huidige bezoek aan de site + verkenning naar hoe we onze doelgroepen (meer) kunnen bereiken. • Analyse huidige bezoek aan de site + verkenning naar hoe we onze doelgroepen (meer) kunnen bereiken
Inbreng van kennis in programma IWW en in tool “wijkteams werken met jeugd”	Vindbare en bruikbare kennis en expertise voor professionals in wijkteams over effectief samenwerken met het onderwijs

<u>OZA's (Onderwijs-zorg arrangementen)</u> Ontwikkeling OZA's in het regulier onderwijs Ontwikkeling OZA's bij geïntegreerde voorz. SO-SBO/VSO-PrO) Onderwijs-zorg "paden" Thuiszitters voorkomen m.b.v. alle actoren in de samenwerking Projectleiding thuiszittersconferentie Helmond-Peelland	• Kennis Praktijk Netwerk: stuurt op actualiteit in ontwikkelingen en reikt voorbeelden aan en organiseert 2 landelijke expertise bijeenkomsten • Handreiking voor ontwikkeling en implementatie van OZA's: onderwijs, wijkteam en jeugd (gezondheids-)zorg met aandacht voor de transfer terug naar regulier • Effectmeting bij OZA's • Kosteneffectiviteit bij OZA's: hoe breng je dat in kaart: Handreiking • Professionaliseringsprogramma voor samenwerken binnen een OZA • Ondersteuningsaanbod voor de regio • Website • Handreiking voor ontwikkeling en implementatie van OZA's. (voorbeelden) • Effectmeting bij OZA's • Professionaliseringsprogramma voor samenwerken binnen een OZA • Ondersteuningsaanbod voor de regio Handreiking (transfer en schakelen wijkteams <> gespecialiseerde hulp en onderwijs). Werken aan een zorgcontinuüm voor en na gespecialiseerde inzet. Gericht op voorwaarden en condities, op basis van praktijkbeschrijvingen • Webinar • Voorbeelden • Workshops • Dossier (conform 2016) • E-magazine i.s.m. regio Helmond-Peelland Regionale succesvolle conferentie met landelijke uitstraling
<u>Participatie jeugd in kwetsbare posities</u> Kwetsbare jongeren naar arbeidsmarkt of arbeidsmatige dagbesteding (m.b.v. zorg)	• Dossier; actuele info wetgeving, organisatie en methodische aanpakken. • Voorbeelden op organisatie / beleid, en in de uitvoering / methodisch • Ondersteuningsaanbod regio

Toekomstplan uitwerken (samen met 18-/+, levensloop benadering) Doorontwikkeling meet-leer en verbeter gesprek in deze keten Ontwikkeling participatiemonitor met Ecorys, Lecso en KBA Ondersteuning van samenwerkingsverbanden passend onderwijs in de verbinding met het gemeentelijk domein en de toeleiding naar arbeid Ondersteuning van de MBO raad bij hun activiteiten rond Passend Onderwijs	Methodisch werken met een integraal toekomstplan voor o.a. jongeren in kwetsbare posities bij arbeidstoeleiding Regio ondersteuning met monitorgegevens kwantitatief en kwalitatief (jongeren en professionals) en procesondersteuning Ontwikkeling van handvatten voor de sturing op toekomstplannen jeugd in kwetsbare posities Inzet van landelijke expertise in regio's, waarmee ook relevante actuele vraagstukken en kennisontwikkeling mogelijk wordt Vruchtbare uitwisseling en versterking van thema's binnen de school en de verbinding met het gemeentelijk domein
<u>Sturing op samenhang</u> Inhoudelijke programmering werkagenda onderwijs-jeugd (inclusief verbinding met alle partners) Kwaliteit processturing en invulling OOGO's//OOGO's in de praktijk Handvatten voor (boven)regionale sturing (o.a. inkoop, populatie-bekostiging, welke regionale overlegstructuur effectief en waarom) Ondersteuning van sturing in regio's (leer-spreek-meet-verbeter) Opbrengsten van samenwerking gezamenlijk	Invulling trekkersrol naar tevredenheid van stakeholders Verdieping van effectieve aanpakken met 3-5 regio's, handreiking voor andere regio's. (Monitor AOJ wordt benut bij de selectie) Handreiking en kennisdeling, verbonden aan traject werkagenda Ondersteuning van het proces om tot kwaliteitssturing te komen in tenminste 10 regio's, maatwerktrajecten en vertalen van ondersteuningswensen naar doorontwikkeling instrument. Drie regio's gesprekstafels Hoe praat je nu echt over outcome en niet over structuren. Handvatten voor (onder andere) regio's als opbrengst.

definiëren van outcome en komen tot indicatoren Populatieanalyse als ondersteuning van effectieve inzet jeugdhulp (ook aspect: collectieve inzet i.t.t. individuele beschikkingen) Onderwijs als vanzelfsprekende partner voor werkers in de wijk Doorontwikkeling monitor AOJ Projectleiding werkagenda monitoring, signalering en ondersteuning passend onderwijs - jeugd 2016 Studiereizen verbinding onderwijs-jeugd naar Zweden	3 regio's uitwerken als voorbeeld Inzet bepalen op basis van populatie-analyse Voorbeelden beschrijven Bijdragen aan inrichting programma IWW (VWS en VNG) Een ondersteuningsinstrument voor de sturing van de verbinding onderwijs-jeugd wat in 75% van de regio's gebruikt wordt Ondersteuning voor het veld, effectieve communicatie over kernboodschap en ondersteuningsmogelijkheden, adressering van knelpunten in de verbinding Succesvolle reis met combi van gemeenten en onderwijs, bijdragend aan versterking van ons netwerk en positie